UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Avgvstini Hipponensis. Et Avgvstini Iprensis De Deo omnes salvari volente Et Christo omnes redimente Homologia

Froidmont, Libert

Lovanii, 1641

Theses Theologicæ Ant-Apologeticæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40368

Visual Library

At Ianſenianis contra Recentiores ſufficit Auguſtini epiſt. 107. & Proſperi ad Ruffinum, ac Fulgentius; qui communiter Semipelagianos in eo incuſant, quòd hi ſæpè opponant Deum velle omnes ſalvos fieri. Verùm non ad verba, (niſi & Apoſtolum argui velint) ſed ad ſenſum Semipelagianorum, qui reprehenditur, reflectere debuiſſent Adverſarij. Docebant Semipelagiani gratiam ſecundùm noſtra merita dari, ſecundùm demerita negari: & ſic in poteſtate noſtra eſſe, ut conſequamur ſalutem: in quem ſenſum urgebant verba Apoſtoli, ut ſatis indicat Auguſt. Epiſt. 107. de quo vide Theſim 3. de Semipelagianis. Hunc ſenſum, ut erroneum damnat Auguſt. probatque gratiam infantibus aliquibus ſine merito conferri, ſine demerito aliquibus non dari: atque ita exponens Apoſtolum, quòd non niſi Deo volente ſalventur, qui ſalvi fiunt, ſubdit: *Etſi quo alio modo verba Apoſtolica intelligi poſſunt.* Quibus tantùm negat dari efficacem voluntatem omnes ſalvandi, qualis habetur erga electos: innuit autem voluntatem dari communem; quæ illi contraria non eſt: & Auguſtinus ibi tantùm monet, ut conrarietas vitetur. Eumdem ſcopum reſpicit Proſper, ſic enim habet in exordio epiſt. citatæ: *Vna eſt blaſphemia, gratiam Dei ſecundùm merita hominum dari.* Quam refellit eo modo, quo Auguſtinus ſuprà, & impiè in eum ſenſum trahi Apoſtolum docet. Eodem omnino ſpectat Fulgentius.

THESES THEOLOGICÆ ANT-APOLOGETICÆ.

DEum velle omnes homines ſalvos fieri, Apoſtolicâ inſonante tubâ didicimus: nec utrum id verum ſit, controvertitur: de ſenſu, non levis eſt controverſia. Pelagius Hæreſiarcha locum illum explanans in Commentarijs epiſtolarum Paulinarum, Hieronymi operibus tomo 8. immixtis, de univerſis omninò hominibus id intelligendum eſſe contendit. Qui & tacitæ objectioni, quæ formari poterat, de quam plurimis, qui non ſalvantur, viam præcludens; conditionem adijcit: *Si*, inquit, *ipſi tamen vocanti Deo conſentire voluerint.* Idem ſentit Auctor Carminis de Providentia, operibus Proſperi,

inserti, quem fuisse Pelagianum aut Semi-Pelagianum, perspicuum est: sic igitur ille ait:

Dicite quem populum, quæ mundi in parte remotum,
Quosve homines, cuius generis vel conditionis,
Neglexit salvare Deus? &c.

Et paulo post:

——— *Numquid non semine ab uno*
Venimus, aut alia est hominum natura bonorum?
Non aliter dives, quàm pauper nascitur: unum est
Principium servis & Regibus: optimus ille
Non plus accepit, quàm pessimus: æqua creantis
Mensura est, uno qui lumine luminat omnes.

Si tamen assertoris opem festina voluntas
Præveniat, fletu Dominum motura fideli,
Nam ut nemo invitus, somnove quietus in alto
Fit salvus, nec vi petitur, qui sponte recessit:
Sic pulsata patent redeuntibus atria vitæ.
Et recipit cæli servatos curia cives.

Eamdem Interpretationem amplectitur Ambrosiaster in Epistolas Pauli, Pelagianorum sane non minimus: a *Si*, inquit, *Deus qui omnipotens dicitur, Omnes homines vult salvos fieri, cur non impletur eius voluntas? sed in omni locutione sensus est, conditio latet: unde dicit Petrus Apostolus: Omnis Scriptura indiget interpretatione: vult enim Deus omnes salvos fieri, sed si accedant ad eum: Non enim sic vult, ut nolentes salventur; sed vult illos salvari, si & ipsi velint: nam utique qui legem omnibus dedit, nullum excepit à salute.* Eumdem locum cum eadem universalitate & conditione intelligit, ac suo, suorumq; nomine instantissimè urget *tactantissimus* ille (ut b Prosperi verbis utar) *Pelagiani erroris assertor Iulianus*, apud c Augustinum. *Ponis* (ait ei Augustinus) *Apostolicum testimonium, & ab eo dicis pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus, DOCENTIBVS VOBIS, ideo non omnes salvos fieri, & in agnitionē veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cùm Deus velit dare: Nolunt quærere, cùm Deus velit ostendere: Nolunt pulsare, cùm Deus velit aperire.* Eamdem interpretationem avidissimè arripuerunt Semi-Pelagiani apud d Prosperum: *propositum vocantis gratiæ*, ait Prosper,

a In c. 2. 1. ad Timot.

b In Chron.

c Lib. 4. contra Iulian. cap. 8.

d In Epist. ad August.

Prosper, *in hoc omnino definiunt, quod* Deus *constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum regenerationis assumere: & ad hoc salutis donum omnes homines* VNIVERSALITER, *sive per naturalem, sive per scriptam legem, sive per Euangelicam prædicationem vocari: ut & qui voluerint, fiant filij* Dei, *& inexcusabiles sint, qui fideles esse noluerint: quia Iustitia* Dei *in eo sit, ut qui non crediderint, pereant: Bonitas in eo appareat, si neminem repellat à vita, sed* INDIFFERENTER VNIVERSOS *velit salvos fieri, & ad agnitionē veritatis venire.* Et infra: *Nec vacillare illud, quod* Deus *omnes homines velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* -- *Itaque quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam vitam æternam: quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui* Deo *sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.* Idem de ijsdem. e

e Carm. de ingratis cap. 10.

Gratia quâ Christi populus sumus hoc cohibetur
Limite vobiscum, & formam hanc adscribitis illi:
Vt cunctos vocet illa quidem, invitetque nec ullum
Præteriens fludeat communem adferre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.
Sed proprio quemque arbitrio parere vocanti,
Iudicioque suo, motâ se extendere mente
Ad lucem oblatam, quæ se non subirahat ulli,
Sed cupidos recti iuvet, illustretque volentes.

Ibid. cap. 11.

Iam quia summatim, ut potuit, sententia vestra
Decursa est, dic unde probas quod gratia Christi
Nullum omnino hominem de cunctis, qui generantur,
Prætereat, Cui non regnum, vitamq; beatam
Impertire velit?

Idem de Semi-Pelagianis refert Hilarius f, cujus verba inferius de Augustini sententia agentes citabimus.

f In Epist. ad Aug.

Sed quid alienis testimonijs referendis immoramur, Cùm habeamus ipsos Semi-Pelagianos mentem suam disertè exprimentes? octava enim objectio Gallorum apud Prosperum illa est, qua tanquam absurdum ex opposita sibi sententia inferunt, *Quod non omnes homines velit* Deus *salvos facere, sed certum numerum Prædestinatorum:* & 2. objectio Vincentiana apud eumdem est hæc: *Quod* Deus *nolit omnes salvare, etiamsi omnes salvari velint.* Idem sentit Faustus g Regiensis Semi-Pelagianorum Coryphæus, cum

g Lib. 1 de lib. arbit. cap. 16.

Paulus Apostolus dicat, inquit, *Qui est Salvator omnium hominum, maximè fidelium*: *Quod dixit, Omnium hominum, ad propositum Divinæ Bonitatis aspexit*: *Quod autem dixit, maximè fidelium, illos hoc loco pronuntiavit, atque distinxit, qui per fidem, per obedientiam, per subditam voluntatem, Redemptoris munera susceperunt.* Et iterum [h]: *Dic mihi quem à gratia Redemptionis excepere, qui damnationis antiquæ Chirographum generale delevit.*

h In fin. eiusdē capitis.

Ex recentioribus eamdem expositionem animosissimè propugnat [i] Molina, [k] Lessius, & passim alij Societatis Theologi. Vbi hoc obiter adverte 1. Molinam ingenue fateri contrariam expositionem esse S. Augustini, cum tamen recentiores Moliniani Augustinum pro sua parte stare, plenis buccis concrepent: verba Molinæ sunt hæc: *Credens autem Augustinus cum ijs, quæ de gratia adversus hæresim Pelagianam ex Scripturis rectissimè docuerat, coniunctum esse, Prædestinationem Dei æternam non fuisse secundum merita qualitatemque usus liberi arbitrij, à Deo prævisi; sed solum secundum Dei electionem & beneplacitum (quod in quo sensu verissimum sit, membro 12. explicatum est) iuxta eam sententiam Paulum ad Rom: 9. multis in suorum operum locis interpretatus est*: RESTRINXITQ; *illud 1. Timoth. 2. vult omnes homines salvos fieri, ut non de omnibus universim hominibus, sed de solis Prædestinatis intelligeretur*: additque: *Quæ doctrina plurimos ex fidelibus præsertim ex ijs, qui in Gallia morabantur, non solum indoctos, sed etiam doctos, mirum in modum turbavit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim eiusmodi doctrinæ adhærerent, hæresi potius Pelagianæ ex parte assentiendum putabant, varioque alios errores circa Parvulorum Prædestinationem fingebant.* Cùm similē discrepantiam Pelagianorum à suo Pelagio deprehendisset Augustinus. [n] *Quid hic*, inquit, *dicturi estis, nisi forte Pelagio maledicatis?* Rursus Molina orationem conciliandi libertatem arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Prædestinatione, à seipso inventam, & ab antiquis Ecclesiæ scriptoribus per mille & amplius annos non satis penetratam, aut certe explicatam asserit. *Ac quamvis*, inquit, *hæretici qui vel divinæ gratiæ, vel libertati arbitrij præiudicium adferre moliti sunt, ex Scripturis sanctis, principijsque fidei efficaciter sint expugnati; haud tamen scio, an explicata penitùs, & abundè reddita ratione integra conciliandi libertatem arbitrij cum illis tribus, & hæreticis aditus, quo facilius ad pacem, unitatemque Ecclesiæ redirent, sit patefactus, & concertationes, quæ ante mille annos inter viros Catholicos ortæ sunt, quantum par est, sint compositæ.* Tum non longe infra de suis inventis scribens sic ait, *Quæ si data*

i In cōcordia q. 23. ar. 4. & 5. disp. 1. memb. 13. & seqq.

k De prædest. & repro Ang. & hom. sect. 6. assert. 1.

l Membul. eiusdē disp.

m Cit. memb. alt.

n Lib. 3. contra Iulian. cap. 1.

o Eadē disp. & memb. paulum inferius

explana-

explanataque semper fuissent, forte neque Pelagiana *hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent ausi negare, obtendentes cum divina gratia, Præscientia, & Prædestinatione, cohærere non posse; neque ex Augustini opinione concertationibusque cum Pelagianis tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianosque defecissent, facileque reliquiæ illæ Pelagianorum in Gallia, Quorum in epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, fuissent extinctæ.* Et rursus: p *neque verò dubito* (inquit) *quin ab Augustino & cæteris patribus unanimi consensu comprobata fuisset hæc nostra de Prædestinatione sententia, ratioque concilandi libertatem arbitrij cum divina gratia, præscientia, & Predestinatione,* SI EIS PROPOSITA FVISSET. Tandem apertius novitatem suæ methodi agnoscit dum ait: q *Longior fui in hac disputatione, quam optaram, vereorque ne aliquarum rerum repetitio Lectori molestiam attulerit, quia tamen res est magni momenti ac valde lubrica, & hæc nostra ratio coociliandi libertatem arbitry cum divina* Prædestinatione A NEMINE, QVEM VIDERIM, HVCVSQVE TRADITA, *ideo satius hæc duxi paulò fusius explicare.* Viderint nunc Moliniani, qua ratione Molinæ suo adhæreant; qui methodum à molina primo inventam, *à nemine, quem viderit, hucusque traditam,* ab Augustino reliquisque priscis Patribus *unanimi consensu comprobandam, si eis proposita fuisset,* Non solum Augustino, sed communiter omnibus antiquis Patribus obtrudunt? Alterum enim è duobus necesse est fateantur, nimirum aut molinam neque Augustinum, neque ullum antiquorum Patrum vidisse; aut vidisse quidem, sed in illorum lectione cæcutijsse; nisi forte dicant se beneficio tubi Batavici vidisse aliquid in illis, quod Molina istiusmodi Tubo destitutus videre non potuerit: aut saltem se, Molinæ humeris insidentes proculiùs & distinctiùs vidisse, quam ille viderit. Sed ut demus, eos aliquid in Augustino inveniisse, quod Molina ignoravit, quid saltem de suo Generali, & reliquis Societatis Definitoribus respondebunt, qui disertissimè agnoscunt, eam sententiam de Concordia Gratiæ & Liberi arbitrij, ex unius Molinæ privato ingenio natam fuisse, sic enim scribit Author vitæ Eminentissimi Cardinalis Bellarmini: r *Fere per idem tempus cœpta Romæ agitari controversia est, inter Religiosum Ordinem S. Dominici, & Societatem nostram circa opinionem* P. *Ludovici Molina de Concordia gratiæ & liberi arbitrij. Quam sententiam etsi aliqui eò quod* VNIVS PRIVATI SCRIPTORIS *nata ex ingenio esset, minimè censebant defendendam à Societate universa: attamen ij qui tunc præerant, aliter ipsi deliberarunt:*

p Infer. paulo ante finem.

q in fine prorsus istius memb.

r lib. 3. cap. 5.

Tum

Tum QVIA NOSTRORVM PROFESSORVM PARS MAIOR IN ACADEMIIS EAM TVEBATVR, TVM QVIA IVDICABATVR INPRIMIS IDONEA AD EXPEDIENDAM CATHOLICAM DOCTRINAM DE LIBERTATE AB HÆRETICORVM LAQVEIS. Ecce hi fatentur eam sententiam ex privato Molinæ ingenio natam; moderni Moliniani [s] eamdem non solum Priscis Scholasticis, & vetustissimis patribus, sed & ipsi Spiritui Sancto in scriptoribus Canonicis loquenti, & Synodorum Ecclesiasticarum definitionibus assistenti, obtrudunt. Forte Authorem vitæ Bellarmini mentitum fuisse pronuntiabunt. Ego certe non intendo ipsius agere Apologiten. scio interim plures esse, qui eadem in vita Bellarmini referunt, nimirum *Iacobum Fuligattum & Sylvestrum à Petra-Sancta*, ambos Societatis Theologos: & quidem de Posteriore non facile credo eos id dicturos, cum ipsius sinceritas, & probitas in his partibus sit satis nota, utpote qui Leodij per aliquot annos Confessarium egerit Illustrissimi Nuntij Apostolici, non adeo pridem: Cujus etiam *centuriam primam Metaphorarum Scripturæ* miris ipsi laudibus efferre aliàs consueverunt. An forte *Molinæ* methodus antiquitùs quidem usurpata fuerit ab ijs Patribus, quos ipsi citant, sed intermedio tempore emortua, & novissimè à *Molinæ* cerebro renata? Quid ergo facient de Quingenaria præscriptione Lessij, [t] qua ex communi consensu Doctorum Scholasticorum à Quingentis fere annis collegit, sententiam asserentem, *facienti quod in se est per vires naturæ Deum non denegare gratiam*, nullatenus pertinere ad errorem Massilienſium? Si enim ad præscribendum in materia doctrinali sufficiat spatium 500. annorum, cur non sufficiet spatium mille & amplius annorum, qui usque ad Molinam, ipso superius fatente, effluxerunt. An forte veritas velut in Democriti puteo, tota antiquitate delitescens, Molinam expectaverit extractorem? Sana intelligentia Gratiæ & Libertatis humanæ, in tenebroso carcere captivata, claves scientiæ in fine sæculorum è Cælo per Molinam deportandas præstolabatur? Tamdiu tenebræ operuerunt terram, & caligo populos, quamdiu splendidum illud sapientiæ jubar Molina mundo non illuxerat? Tamdiu Ecclesia Christi idoneam rationem conciliandi Gratiam Christi cum hominis Libertate non invenerat, quamdiu ea ex PRIVATI SCRIPTORIS MOLINÆ INGENIO, velut nova Minerva è Cerebro Iovis, nata non fuerat? Tamdiu lucerna Christianæ, de gratia, fidei, sub

modio

[s] c. 2. Famosarū Thes.

[t] In append. ad cap. 10. de grat. n. 24.

modio absconsa jacuerat quamdiu novus Apostolus & Orbis Magister *Molina* eam super Ecclesiæ candelabrum non collocaverat? Tamdiu regnavit Ignorantia, quamdiu Lutheri & Calvini hæreses non erant, è quarum laqueis per Molinianam concordiam libertas arbitrij expediri debuerat? Præclare de *Marcionitis & Valentinianis* olim Tertullianus: u *Quoquo modo sit erratum, tamdiu utique regnavit error, quamdiu hæreses non erant: Aliquos Marcionitas & Valentinianos liberanda veritas expectabat: interea perperam Euangelizabatur, perperam credebatur, tot millia millium perperam tincta, tot opera fidei perperam administrata, tot virtutes, tot Charismata perperam operata, tot sacerdotia, tot ministeria perperam functa, tot denique Martyria perperam coronata.* u lib. de præsc. cap. 29.

Porro quod ad rationes illas attinet, Quæ Societatis Moderatores ad astringendum universam Societatem sententiæ Molinianæ adegerunt: prior non spirat religiosam humilitatem sed zelosam animositatem: Zelum, inquam, consulendi honori ac reputationi *Maioris illius partis* Professorum Ordinis, *qui in Academijs eam tuebantur sententiam*: ne enim hi cogerentur Palinodiam canere; altera pars, quæ minor erat, palinodiam canere, & majori parti adjungere sese debuit. Quæ cum ita sint, non video sanè cur reprehendi multum debeant ij, qui apud Lessium x dixerunt *Societatem eo nomine periculosam esse, quod constet magnis Ingenijs, quæ per Philosophiam, & Scholasticas subtilitates quidvis tueripossint, & veritatem ita involuere, ut Ecclesia non facilè aliquid certi definire possit.* Item, *Societatis Professores esse Inventores Novitatum, nec expedire eos publicè in Vniversitatibus Philosophiam & Theologiam profiteri.* Et quamquam Lessius paulo post asseveret: *Non esse metuendum ne Societatis Doctores veritati tenebras offundant, novitates & errores invehant*; utpote, *invigilante in eam rem superiorum industria, & inprimis Præpositi Generalis, Viri sapientia, Religione, & rerum usu, præter cæteras animi dotes, planè eximij, qui in hunc finem multa præclarè constituit, quæ accuratè servantur.* Nihilominus ex hoc unico decreto de amplectenda sententia, è cerebro VNIVS PRIVATI SCRIPTORIS *Molinæ nata, eo quod maior pars Professorum in Academijs eam tueretur*, non omnino vanam fuisse prædictam admonitionem, apparet. Si enim ad salvandum honorem majoris solum partis Professorum fuerit tunc statutum, ut non recederetur ab opinione Molinæ; quid expectari aliud potest nunc, quando universi Professores totius Ordinis eam ex Decreto Præpositi Generalis ubique locorum tuentur, quam ut x in præf. Tract. de Grat.

pro ea quovis modo tuenda, quasi pro aris & focis decertetur, neque ab ea, ulla vi argumentorum, quantumcumq; evidentium, recedatur? Hinc factum, ut cum Summus Pontifex Clemens VIII. statuisset controversiam istam in favorem ejus partis decidere, quæ Augustinum probaretur habere patronum, Professores Societatis, qui antea Augustinum pro adversa parte stare, cum suo Molina, fatebantur; exinde eumdem Augustinum obtorto collo in suam partem trahere fategerint. Ecce tibi veram causam, cur moderni Moliniani nimis animosè suo Molinæ ex una parte adhærendo, eidem ex altera parte, tantum non maledicere cogantur: Duo quippe dixerat Molina, unum de Concordia Gratiæ cum libero arbitrio, Præscientia, & Prædestinatione divina, alterum de mente Augustini: In priori contentiosissimè defenditur, in posteriori operosissimè rejicitur. Ad primum impulit decretum Ordinis, ad secundum declaratio Pontificis: imò verò penitiùs introspiciendo, ipse zelus adhærendi primo, compulit abjurare secundum; nam si sperare possent absque Augustini suffragio victoriam, ultrò eum Adversarijs relinquerent: nunc quia Summus Pontifex mentem suam in Romona congregatione, de auxilijs nuncupata, aperuit; Augustinum in sua castra, frustrà reclamante Molina, accersunt. Pontificis verba, quibus Augustinianæ doctrinæ in materia de gratia inhærendum decernit, attexere hoc loco, non erit absre.

VERBA CLEMENTIS VIII. PONT. MAX. AD CONGREGATIONEM DE AVXILIIS nuncupatam: quibus, in hac præsertim materia doctrinæ D. Augustini inhærendum decernit: simulque suam in hac re sententiam indicat.

QVamvis nemini, nisi DEO, *rationem reddere debeam mearum actionum, dicam tamen impræsentiarum rationes, propter quas adstringere statui, totam hanc disputationem, ad normam doctrinæ S. Augustini de Gratia.*

Prima est: Quod si, teste B PROSPERO *ferè initio libri contra Collatorem, viginti annorum spatio, acies Ecclesiæ ita dimicavit pro Gratia contra* PELAGIANOS, *ut tandem Augustino duce vicerit; oportet etiam ut in causa simili, eumdem ducem agnoscamus, & sequamur. Secunda est: Quod idem Sanctus, nihil videtur prætermisisse eorum, quæ ad præsentes controversias pertinent: Quandoquidem si agitur de necessitate Gratiæ; eam describit*

scribit dicens, esse necesse ut nos præveniat, comitetur, & sequatur: si de vi, asserit vires efficacissimè præbere voluntati: si de effectu, testatur facere de nolente volentem: Si de modo, asserit Deum id facere omnipotentissimâ facilitate. Denique sic dissolvit obiectiones, ut doceat liberum arbitrium non tantùm bene cum illa Gratia, quam defendit, cohærere; sed etiam fieri liberius, quando ab illa fuerit liberatum. Tertia tandem ratio est: quod cum multi Pontifices prædecessores nostri, doctrinæ S. Augustini de Gratia, tam acres fuerint assertores ac vindices, ut quasi hæreditario iure eam in Ecclesia relinqui voluerint, æquum non est, ut patiar illam hâc quasi hæreditate privari. Seque id numquam passurum, asseveranter affirmavit: & ita mansit fixus in hac resolutione, ut in omnibus sequentibus disputationibus, ad singula penè dubia, quæ præponebantur disputanda, postularet: An articuli excerpti ex Molinæ doctrina, essent apud S. Augustinum, aut secundum doctrinam & mentem illius?

Ita ad verbum refert Guilielmus Gibeuf. in limine Tractatus sui de Liberrate Dei, & Creaturæ, ex libro animadversionum in Concordiam Molinæ scripto per D. de Bossu, qui unus fuit è Consultoribus prædictæ congregationis de Auxilijs.

Quid igitur hic facerent Moliniani, nisi aut Molinæ sententiam de Concordia Gratiæ, & Liberi arbitrij, ab universa Societate desponsatam, repudiare; aut Augustinum, contortâ licet cervice, in partes suas, nequicquam refragante Molina, attrahere? prius facere absque dedecore, non dico, *maioris partis professorum suorum*, sed universorum, decreto generali ad id astrictorum, non poterant: igitur posterius tanquam minus probrosum eligi oportebat. Pulchrè Augustinus adversus Iulianum, Ambrosij evidentissimis testimonijs à se impugnatum. *Quantalibet feraris animi obstinatione, Iuliane; quantalibet adversus nos pervicacia pro Pelagiano errore consistas; Tanta per B. Ambrosium circumvallaris rerum evidentiâ, tanta verborum eius manifestatione contunderis, ut profecto si nulla te ratio, cogitatio, consideratio Religionis, pietatis, humanitatis, atque in te ipso advertendæ veritatis, à pertinaci intentione revocaverit, ostendas quantum in malis humanis valeat, eò quemquam fuisse progressum, ubi manere non libeat, VNDE IAM REDIRE PVDEAT. Sic enim te affici credo, cùm ista legeris. Sed ô si Pax Christi in corde tuo vincat, ET BONA PAENITENTIA DE MALA VERECVNDIA PALMAM FERAT.* Lib. 2. cont. Iu. c. 5.

Secunda ratio amplectendi Molinæ sententiam, universa que

Societati eam præscribendi, fuit; *quia iudicabatur imprimis idonea ad expediendam Catholicam doctrinam de libertate, ab hæreticorum laqueu.* Quasi vero, minus foret necessarium, Catholicam doctrinam de gratia Dei expedire à laqueis Pelagianorum & Massilienſium, quam Catholicam doctrinam de libertate hominis à laqueis Lutheranorum & Genevenſium. Appositè [a] Baronius Fausti Semi-Pelagiani condemnationem commemorans: *Videant*, inquit, *quanto periculo quidam ex recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de* Prædestinatione *recedunt; cùm alioqui arma non desint, quibus* Adversarij *profligentur.* Dirige *semitam pedibus tuis* (ait Sapiens [b]) *& omnes viæ tuæ stabilientur. Ne declines ad dextram neque ad sinistram.* Quam monitionem ad Tractatores materiæ de Gratia & libero arbitrio peculiariter dirigi testatur Augustinus Epist. 47. ad Valentinum Abbatem & Monachos Adrumetinos, qui ut Gratiam Dei à Pelagianorum in dextram declinantium laqueis expedirent, libero arbitrio exterminium, in sinistram declinando, inferebant. In hac sanè materia, si ullibi, verissimum est illud Poëtæ:

Dextrum scylla latus, lævum implacata charybdis
Obsidet.

[a] ad an. nũ 190.

[b] Prov. 4.

Non est novum, aut insolitum sub prætextu defendendi humanum arbitrium, impingere in divinam gratiam. Quinque latebras Pelagianorum recenset Augustinus lib. 4. ad Bonif. cap. 1. *Quinque* (inquit) *rerum eos obtendere obstacula diximus, in quibus eorum dogmata inimica Gratiæ Dei & Catholicæ fidei delitescant, laude scilicet Creaturæ, laude nuptiarum, laude legis, laude* LIBERI ARBITRII, *laude Sanctorum.* Quidquid Moliniani in causa liberi arbitrij reprehendunt in Ianſenio, Pelegiani reprehenderunt in Augustino. Calviniſmi Ianſenium insimulant; Manichæiſmi Augustinum illi insimularunt: Iuliani verba sunt apud Augustinum lib 1. ad Bonif. cap. 2. Dicunt *illi Manichæi, quibus modo non communicamus, id est toti isti, cum quibus dissentimus, quia* Primi *hominis peccato, id est* Adæ, *liberum arbitrium perierit, & nemo iam potestatem habeat bene vivendi, sed omnes in peccatum carnis suæ necessitate cogantur.* Sub nomine gratiæ, fatalem necessitatem à Ianſenio invehi proclamant: nihil minus Augustino improperarunt Pelagiani lib. 2. ad Bonif. cap. 5. Et ut breviter omnia complectar, in universa materia de Gratia, Libero arbitrio, Prædestinatione, ac Reprobatione nullam calumniam Ianſenio impingunt, quæ à Pelagianis &

nis & eorum reliquijs non fuerit Auguſtino, aut ejus Diſcipulis impacta; ut metitò liceret Ianſenio, ſi viveret, illud, quod Auguſtinus adverſus Iulianum c in ſimili cauſa uſurpavit, uſurpare: *Si hæc verba Venerandi Ambroſii non legiſti, quomodo redarguendum librum, in quo ea ſunt poſita, ſuſcepiſti? Si autem legiſti, quid adverſus me furis, & illum in me primitùs carpis? quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambroſium facis, tacito eius nomine, Manichæum? cernis nempè, cum quibus tua maledicta ſuſtineam: cernis, cum quibus mihi ſit cauſa communis, quam nullâ conſideratione ſobriâ, pulſare calumnys, & expugnare conaris? Cernis, quam tibi perniciosum ſit, tam horribile crimen objcere talibus, & quam mihi glorioſum ſit, quodlibet crimen audire cum talibus?* c lib. 1. c. 4.

Nemo Catholicorum Molinianis improperat, quod Calvinum liberi arbitrij negatorem debellent: Ipſe Ianſenius ob id eis applaudebat: ſed quia ad debellandum Calvinum, eos exiſtimavit induiſſe inadvertenter Pelagium, ratus eſt ſe utilem Eccleſiæ Matri ſuæ operam impenſurum, ſi eos (quorum in Eccleſia non vilis eſt auctoritas) iſtâ tunicâ exueret, aut ſaltem alios, ne eadem ſe induerent, præmoneret. Scivit utique ex ſuo Auguſtino non ſufficere ad plenam ſanitatem, depulſſe unum morbum, ſi in ejus depulſione incurratur alter. Non ignoravit Calvinianos & Lutheranos, non ſolum ab omnibus Catholicis, ſed etiam à reliquis hæreticis, qui non ſunt de ipſis, impugnari: ſanè ſi Pelagius cum ſuis aſſeclis reviviſceret, non minus deteſtaretur modernos ſectarios liberi arbitrij negatores, quam olim deteſtatus eſt Manichæos, Authoris naturæ culpatores. *Iſti Pelagiani* (inquit Auguſtinus) *hoc bene faciunt, Manichæis anathema dicere, & eorum erroribus contradicere. Sed faciunt duo mala, quibus & ipſi anathematizandi ſunt: unum quod Catholicos Manichæorum nomine criminantur: alterum, quod etiam ipſi hæreſim novi erroris inducunt. Neque enim quod Manichæorum morbo non laborant, propterea fidei ſanæ ſunt. Non unum peſtilentiæ eſt genus, quemadmodum in Corporibus, ita & in mentibus. Sicuti ergo Medicus corporalis non continuò pronuntiaſſet à morbis periculoliberum, quem negaſſet hydropicum, ſi alio lathali morbo perſpexiſſet ægrotum: ita iſtius non ideo veritas gratulatur, quia Manichæi non ſunt, ſi alio genere perverſitatis inſaniunt. Quapropter aliud eſt quod anathematizamus cum eis, aliud quod in eis: deteſtamur enim cum eis, quod rectè diſplicet etiam ipſis; ita tamen ut deteſtemur in eis, unde rectè diſplicent ipſi.* c lib. 2. ad Bon. c. 1.

Idem cap. 2. ejuſdem libri, poſtquam Manichæorum, Pelagianorum, & Catholicorum ſententias retuliſſet: *Deſinant itaque Pelagiani,*

giani, inquit, *Catholicis obiectare quod non sunt: nec ideo se velint haberi amabiles, quia odioso Manichæorum adversantur errori; sed merito se agnoscant odibiles, quia suum non aversantur errorem: possunt enim duo errores inter se esse contrarij, sed ambo sunt detestandi, quia sunt ambo contrarij veritati. Nam si propterea sunt diligendi* Pelagiani, *quia oderunt Manichæos; diligendi & sunt Manichæi, quia oderunt Pelagianos. Sed absit, ut Catholica mater propter alterutrorum odium, alteros eligat amare, cum monente atque adiuvante* Domino *debeat utrosque vitare, & cupiat utrosque sanare.*

Cupivit sane Ianſenius ſanare non eos modo, qui in Calviniſmi phreneſin apertè inciderunt, ſed & eos, qui (ut opinatus eſt) de venenato Pelagij poculo biberunt: mercedem ab utriſque retulit, opprobria & maledicta; dubium, ab utris plura, aut graviora. Inſpiciantur *Theſes* Molinianorum, & conferantur cum *cauſa Papatus deſperata* Calvinianorum; ſed, *utimur* (aiunt [d] Theſitæ) *iure à natura conceſſo, vim vi repellimus.* Itane; natura conceſſit ſemel percutientem ſepties repercutere? Vis quidem vi repellenda eſt, ſed cum moderamine inculpatæ tutelæ: dixerat Ianſenius, nonnullos veſtrorum in Pelagij pelagus inadvertenter decidiſſe: Centum & amplius maledictorum veſtrorum jaculis repercutitur, quorum nonnulla recenſere operæ pretium duxi, ut videat Lector, quam vanè, & fallaciter in nupero veſtro AD REM AD REM jactetis, vos *Maledicentiâ non certare: minus etiam in iſtiusmodi certaminibus ſuperare velle. Ianſenius* (aiunt Theſes) eſt.

[d] in præfat.

1. *Perverſi iudicij uſurpator*, pag. 1.
2. *Imperitus confuſor*, pag. 2. col. 2. num. 2.
3. *Novi* Pelagianiſmi *ex maledicendi ſtudio procuſor*, ibidem.
4. *Evidenter, vel craſsè ignorans, vel impudens impoſtor*, ibid. n. 3. & 4.
5. *Tantus Pelagianiſmi* Patronus, *quantus fuit Auguſtinus eiuſdem* Pelagianiſmi *impugnator*; pag. 3.
6. *Mirè malevolus, aut obliviosus ſui*, pag. 4. col. 2. n. 6.
7. *Pelagio* Patrocinans, ibid. num. 7.
8. *Omnino perfidus*, pag. 6. col. 1. n. 2.
9. *Artificioſus Semi-*Pelagianiſmi *diminutor*, ibidem.
10. *Minus ſtudioſus in recedendo à Calvino, quàm in adducendo alios obtorto collo ad Semi-*Pelagianiſmum, ibidem.
11. *Malus, & perverſus revocator ſententiæ Catholicorum* Doctorum *ad Semi-Pelagianiſmum*, ibidem col. 2.

12. *Falſus*

12. *Falsus commentor calumniarum*, pag. 7.
13. *Præsidenter dogmatizans*, pag. 10. in Præfat.
14. *Audax Censor*, ibid.
15. *Fallax imaginator*, pag. 13. col. 2. n. 2
16. *sectariorum armis accinctus*, pag. 26. n. 4.
17. *Malâ fide exaggerans*, pag. 27.
18. *Malâ fide agens*, pag. 29.
19. *Luculenta Augustini, cuius se diligentem Lectorem iactat, testimonia negligens*, ibidem.
20. *Blasphemias & mendacia (si Prospero credendum) pro Catholico dogmate venditans*, ibidem.
21. *In Lectione Concily Trident. de Nilo bibenti cani similis*, pag. 32. col. 2. num. 2.
22. *Monstrosissimus censor*, ibid. n. 3.
23. *Ineptus & frivolus expositor*, ibid.
24. *Præsidenter negans, quod non legit*, pag. 41.
25. *Notoriè malæ fidei*, pag. 43.
26. *Superstitiosus Pelagianismi scrutator*, pag. 49.
27. *Fide indignus*, pag. 51.
28. *Pelagiana dogmata pro arbitrio cudens*, ibid.
29. *Cum Calvino imaginans*, pag. 52.
30. *Insolenter, præsidenterque loquax*, pag. 53. col. 2. n. 2.
31. *Novæ libertatis arbitrij, hæreticorum principijs conformis, confictor*, ibid. n. 3.
32. *Doctrinam à Concilijs, & Patribus pro probatissimâ inculcatam, à veritate maximè alienam pronuntians*, ibid.
33. *Arte sibi familiari, magni nominis Doctores, volentes nolentes, sibi servire faciens*, pag. 64.
34. *Non nisi alienis oculis Doctores legens, aut pessimâ fide eos citans*, ibid
35. *Temerarius glossator*. pag. 67.
36. *Summis Pontificibus, SS. Patribus, ac scholasticis, graviter iniuriosus*, pag. 70. col. 2. n. 1.
37. *Distorta clave tentans reserare Labyrinthum, in quo inextricabiliter erretur*, pag. 71. col 2. n. 1.
38. *Articulos Apostolico calculo probatos, multiplicibus notis stigmaticis infamans*, pag. 73. col. 2. n. 3.
39. *Audax damnator doctrinæ, manifestè (si D. Thomæ creditur) veræ*. pag. 75.
40. *Doctrinæ Concil. Trid., quam ne Calvinus quidem negat, improbator*, pag. 77.

41. *Ab*

41. *Ab Augustini mente alienissimus*, pag. 79.
42. *Frivolus expositor*, pag. 92.
43. *Suppositioni Concilij Trid. in terminis cõtradicens*, pag. 93. col. 2. n. 3.
44. *Notis omnibus & consequentijs fucum faciens*, pag. 102.
45. *Fallax ponderator*, ibidem.
46. *Fraudulentus ratiocinator*, ibid.
47. *Non alijs armis Iesuitas impugnans, quàm quibus haretici Catholicos impugnant*, ibid.
48. *Calvino minus benignus*, pag. 116. col. 2.
49. *Hæreticos suo calculo absolvens*, pag. 118.
50. *Catholicos Doctores omnium gentium, ac sæculorum damnans*, ibid.
51. *Dogmatum ab Heterodoxis vicinis, fortè, propinatorum sub specioso Augustini titulo prætextor.* ibid.
52. *Insolenter iactabundus*, pag. 119.
53. *Superbus insultator*, ibid.
54. *Orthodoxos Patres hæreseos insimulans*, ibib.
55. *Augustinum novitatis insimulans*, ibid.
56. *Coniunctissimorum Catholicæ Ecclesiæ filiorum divisor*, ibid.
57. *Eiusdem spiritus cum Calvino*, ibid.
58. *Calvino tantum non immodestior*, pag. 120.
59. *Authoritatis SS. Patrum extenuator*, ibid.
60. *Censoriæ potestatis usurpator*, ibid.
61. *Arte Batavicâ (conijce hinc cur in præfatione signanter notaverint eum fuisse Hollandũ) eodẽ vento in Orientẽ & Occidentẽ navigans*, ibid.
62. *Communem & veram doctrinam, hæreseos damnans*, ibid.
63. *Augustini in omnem formam pro libitu transformator.* ibid.
64. *Augustinum suo pede metiens*, ibid.
65. *Insolens debuccinator*, pag. 121.
66. *Thraso*, ibid.
67. *Impostor*, ibid.
68. *Malæ, peioris, pessimæ fidei*, ibid.
69. *Augustinum nihilo meliore quam pessimâ tractans fide*, ibid.
70. *Augustinum cum pluribus doctissimis Scriptoribus uno ictu iugulans*, pag. 122.
71. *Oculatissimus, ironicè tamen*, ibid.
72. *Cæcutiens*, ibid.
73. *Familiari sibi calliditate, tenebras in re claræ offundens*, ibid.
74. *Fallere nitens*, ibid.
75. *Vna sepia Doctores Societatis denigrans*, ibid.
76. *Augustino pro libitu abutens*, ibid.

77. Mani-

77. *Manifestus impostor*, pag. 123.
78. *Conglobator calumniarum*, ibid.
79. *Hallucinator*, ibid.
80. *Novus Censor*, ibid.
81. *Propositionum à seipso eviratarum resuscitator*, ibid.
82. *Astu se muniens adversus Patres*, ibid.
83. *Dissolvendis rationibus Philosophicis, & Scholastico-Theologicis impar*, ibid.
84. *Modernis sectarijs non absimilis*, ibid.
85. *Philosophiæ mastix*, pag. 124.
86. *Temerarius iudicator*, ibid.
87. *Summorum Pontificum definitionibus non acquiescens.* ibid.
88. *Scholasticæ theologiæ fastuosus contemptor*, ibid.
89. *Argumentorum scholastico-Theologicorum ludificator*, ibid.
90. *Theologorum invidiosus criminator*, ibid.
91. *Gravis calumniator.* ibid.
92. *Eximiè audax*, ibid.
93. *solus sobr.è sapiens:* per ironiam, ibid.
94. *Doctrinæ Maximorum Theologorum vellicator*, ibid.
95. *suæ doctrinæ mirificus deprædicator*, ibid.
96. *Magnus Tiresias, cæteros velut umbras despiciens*, ibid.
97. *Magisterium Charitatis fictè sibi arrogans*, ibid.
98. *Impotentis styli.* ibid.
99. *In modo scribendi effrenis*, ibid.
100. *Dogmatum suorum præsidens effutitor*, ibid.

Conferat Lector prædicta jacula in Iansenij caput vibrata, cum jaculis Ianssenianis in Scriptores Societatis contortis; & judicet 1.o an Conditores Thesium moderamen inculpatæ tutelæ excesserint? 2o. an censendi sint ij, qui tam cruda maledicta eructarunt, fervere intrinsecùs *Christianæ charitatis igne, quo possint, & soleant convicia, sarcasmos, maledicta, omne denique infamiæ genus nomini suo aspersum concoquere?* 3.o Esto, in Calumnia hæreseos non sit obmutescendum, quemadmodum exemplo Agathonis edoctos se affirmant; an ab Agathone didicerint, objectas hæreses (ut summùm materiales) tam densâ conviciorum grandine à se amoliri? *Non omnis error hæresis est*, e inquit Augustinus. Illos quippè solos, *qui in Ecclesia Christi morbidum aliquod, pravumque sapiunt, & correcti, ut sanum rectumque sapiant, resistunt contumaciter, suaque pestifera & mortifera dogmata emendare*

e In præfat. lib. de hæres. ad Quod vult Deus

dare nolunt, sed defensare persistunt; hæreticos reputat idem. f Qui verò ignoranter malè sentiendo adversantur Catholicæ veritati, eruditiorum sapientiam exercent; sed si absit pertinacia (quam scriptoribus Societatis nusquam Iansenius impingit, imo disertè nonnumquam removet g) salva est integritas fidei. 4°. inquirat, an Author nuperi AD REM, AD REM, in schola (ut ait) Augustini Hipponensis enutritus, meminerit, utrum eamdem scholam confrequentaverint Conditores Thesium, eo præsertim die, quo Augustinus librum tertium contra Petilianum auspicatus est, ubi hæc verba (ad quæ AD REM ISTA respexisse videtur) dictavit. *Ego quando cuiquam, vel dicendo, vel scribendo respondeo, etiam contumeliosis criminationibus lacessitus, quantum mihi Dominus donat, frænatis atque coërcitis vanæ indignationis aculeis, Auditori, Lectorive consulens, non ago, ut efficiar homini conviciando superior, sed errorem convincendo salubrior: si enim qualecumque cor habent, qui ea, quæ scripsisti, considerant, quid tibi profuit ad causam, quæ inter nos agitur; quod relicto negotio quodammodo publico, privatâ quadam simultate hominis unius vitam maledicis opprobriis insectatus es, quasi homo ille sit causa, quæ inquiritur?* Si Conditores Thesium, eo, quem dixi, die, Augustinianæ lectioni interfuerint, hoc est, si unquam locum istum Augustini pervoluerint; mirum est, eos à rependendis maledictis non abstinuisse. Forte eo die declinarunt à Scholâ Augustini, & ad *humilem S. Ignatij officinam*, à REGESTORE TELORVM in suo MEMORIALI commemoratam, h diverterunt. Nolo sanè eorum diverticulis investigandis nimiùm immorari: hoc saltem ausim affirmare, numquam eos fuisse in ulla schola, in qua documentum istud ex Augustino relatum, & ab ipso usitatum, fuerit edoctum, eo saltem docendi modo, de quo alibi Augustinus: i *hoc docendi modo, quod quisque dicerit, non tantum cognoscendo videt, sed etiam volendo appetit, agendoque perficit*; prout perspicuè patet ex Catalogo conviciorum superiùs contexto.

f Lib. 18. de Civit. cap. 51.

g Tom. 1. lib. 8 cap. 9 in fine.

l. 3. cont Petil. ã. cap. 1.

h Memorial. pag. 5.

i Lib. de grat. Christi cap. 14.

Prodijt non adeò pridem in Germania Libellus quidam sub nomine *Eugenij Lavanda* (Qui postmodum deprehensus est esse P. *Laurentius Forerus Societatis Iesu*) contra *Astrum mextinctum Romani Hayj* Religiosi Benedictini, delatusque ad Vniversitatem Viennensem, Academico Edicto proscriptus est, tum ob alias causas, (*Thesibus* Anti-Iansenianis communes) tum etiam quod quàm plurimas contumelias & scommata in prædictum P. *Romanum* conti-

contineret. Edicti istius, apud *Gregorium Gelbhaar Viennæ* editi, exemplar per Amicum ad nos transmissum, hoc loco inspiciendum exhibemus.

CONDEMNATIO ET PROSCRIPTIO Infamis Libelli, qui sub fictitio nomine Eugenij Lavanda contra Astrum inextinctum prodijt, Anno 1640.

NOmine Magnifici Domini Rectoris, & Venerabilis Consistorij celeberrimæ ac antiquissimæ Vniversitatis Viennensis, R. P. Romano Haij, Ordinis S. Benedicti Ochsenhusano ex officio insinuandum. Cum nobis Libellum, qui sub nomine Eugenij lavandæ Ninivensis, Notę astrũ inextinctum Fr. Romani Hay suis radijs interstinguentes, *inscribitur, exhibuerit, & ut eumdem, utpote damnatũ, & reiectum declararemus, supplicaverit; quem libellum certis, tam ex facultate Theologica, quam Iuridicâ Deputatis Dominis Commissarijs revidendum commisimus: Hunc ydem omni studio & diligentia perlegerunt, & desuper Nobis votum suum exposuerunt; ex quorum siquidem relatione exhibita cùm constet abundè, tum quòd suppresso nomine proprio, loci & typographi, ac nulla exhibita facultate superiorum, aut Ordinarij loci, adeoque contra decreta Concilij Lateranensis & Tridentini, atque constitutiones Imperij sit impressus: tum etiam quod quàm plurimas contumelias & scommata in eumdem P. Romanum, aliosque viros Religiosos contra bonos mores, & debitam modestiam contineat. Idcirco desuper habitâ deliberatione prædictum schediasma, seu Libellum Eugenij Lavandæ, ipso facto, tanquam sacris Concilijs, Imperialibus Constitutionibus, ac bonis moribus, debitæque modestiæ contrariantem, velut damnatum, reiectum, ac proscriptum declaramus, & in hunc finem decreta tam Bibliopolis, & Bibliopegis, quam etiam Typographis, transmisimus, quatenus sæpèdictum Libellum, velut à nobis totaliter damnatum, reiectum, & prohibitum, sub irremissibili pœna triginta Imperialium, & confiscatione librorum non reimprimant, aut venalem exponant, neque retineant, sed quamprimum ad manus Magnifici Domini Rectoris, & Venerab. Consistorij exponant. Quod Magnificus Dominus Rector, & Venerab. Consistorium ipsi R. P. Romano Hay duxit ex officio intimandum. Ex Consist. 10. mensis septemb. Anno 1640.*

(L.S)

IOANNES KIRCHSTETTER I. V. D. Vniversitatis Viennensis Syndicus, & Notarius Iuratus, m. p.

Hanc vocalem famosi istius libelli condemnationem secutura putatur realis exustio ejusdem solenniter per manum Tortoris, de qua re institutus dicitur processus (detecto demùm vero Authore) in Imperiali Curia Spirensi. Librum hactenus non vidi, ab ijs tamen, qui viderunt, intellexi, longè modestiorem esse *Thesibus* Anti-Iansenianis, attentâ præsertim *Iansenij* dignitate Episcopali, quâ destituitur is, cujus ibi fama denigratur. Speramus proinde, superiorem aliquam authoritatem interposituram se, ac tam illustre exemplum Academiæ Viennensis imitaturam, quo improbis pręcidatur ansa præcludaturque via criminandi imposterùm viros in tam præcelsa dignitate constitutos. Mirantur non pauci nimiam patientiam Prælatorum Belgicorum, potissimum Episcoporum, quorum status universim in uno Iansenio impetitur. Massilienses in Gallia tumultuantes & Augustino pridem defuncto immodicè insultantes, per Gallicanos Antistites non fuisse repressos, cum indignatione miratus est olim Papa k Celestinus. *Nec mirari possumus*, inquit, *si hæc erga viventes hi nunc tentare audent, qui nituntur etiam* QVIESCENTIVM FRATRVM MEMORIAM DISSIPARE.

k Epist. ad Epis. Gall. cap. 1.

Sed bene interim habet, quod quemadmodum, Augustino l teste, *malam conscientiam non sanat præconium laudantis, ita nec bonam convulnerat opprobrium conviciantis. Bene quod malitia* (inquit Hieron ad Ruffinum m) *non habet tantas vires, quantos conatus; perierat innocentia, si semper nequitiæ iuncta esset potentia, & totum quidquid cupit calumnia, prævaleret.* Invulnerabile est, non quod non feritur, sed quod non læditur. Quomodo nec secari Adamas, aut deteri potest, sed incurrentia ultro retundit: quemadmodum Marpessiæ cautes mare frangunt, nec ulla sævitiæ vestigia ostentant; ita firma & inconcussa stat Iansenij fama. Tumidus Xerxes Cælo minitans ac Terræ, multitudine telorum diem obscurasse legitur, sed nulla sagitta incidit in Solem. Frustra in Iansenium livore torquentur Moliniani: Frustra Eruditorum & Imperitorum animos adversus eum concitare contendunt. Nota est Iansenij fides, vitæ integritas, Religionis Zelus, Animi candor, & constantia: nota, inquam, non tamen eo modo, quo Thesistæ calumniantur, n dum aiunt: *Numquid ergo quod apud Hispanos, & ubique in Christianis Academijs adeò receptum, è Massiliensium prodijt schola?* SED IAM NOTA FIDES IANSENII; sed eo modo, quo nota debet esse fides, & cæteræ virtutes illius, qui in floren-

l Lib. 3. contra Petiliã. cap. 7.

m Lib. 2 cap. 7.

n Pag. 43.

florentissima Vniversitate ad supremam in Theologia Lauream advehitur; Insigni Collegio Theologorum, Apostolicis functionibus destinandorum, præficitur; binâ deputatione pro gravissimis Academiæ negotijs in Hispaniam mittitur; sacrarum litterarum Professoratu à Catholica Majestate donatur; ad Episcopale munus a Viris Illustrissimis & Primarijs, idoneus judicatur; eoque nomine Principi nostro Serenissimo commendatur; ab eodem, Pontifici Summo Christi in terris Vicario confirmandus nominatur; à Sanctissimo Domino nostro, præmissis debitis scrutinijs confirmatur; ab Archi-Præsule Mechlinienſi Belgij Primate, aliisque Episcopis ritè consecratur; in administratione Episcopatus adeò à probis omnibus deprædicatur, ut eo è vivis sublato, non dubitaverint eum inter eos recensere, de quibus o Apostolus ait, *quibus dignus non erat mundus*: qui non solum in extremo pænè vitæ momento, sed passim in toto suo Augustino, summam venerationem erga Matrem suam Catholicam Ecclesiam, ejusque Caput Romanum Pontificem, testatam facere non dubitavit: Videatur super hoc ejus Testamentum tomo primo præfixum: Videatur caput 29. libri procœmialis tomi secundi, ubi hæc occurrent Lectori: *Mihi constitutum est, eamdem, quam ab infantia secutus sum, sensuum meorum ad extremum spiritum usque, ducem sequi Romanam Ecclesiam, & Beatissimi Petri in Romana Sede successorem. Super illam Petram fundatam Ecclesiam scio. Quicumque cum ipso non colligit, spargit: apud quem solum incorrupta Patrum servatur hæreditas. Quidquid ab ista Petri Cathedra, in cujus communione à teneris vixi, & porro vivere, & mori fixum est, ab isto Principis Apostolorum successore, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab isto Ecclesiæ Christianæ universæ Capite, Moderatore, Pontifice præscriptum fuerit, hoc teneo; quidquid improbatum improbo, damnatum damno; anathematizatum anathematizo.* Quid quæso ampliùs desiderare ab illo posset, vel ipsa Cæcitas, ut non dicam, malignitas? hic est ille, qui (si p Conditoribus Thesium creditur) *Catholicæ Ecclesiæ coniunctissimos filios divisit. Quo spiritu? quo apud Ruardum art. 8. Calvinus.* Volunt nihilominus persuadere adhuc hominibus, se non eum appellasse hæreticum, nisi forte materialem; quasi non plus interesset *spiritus Calvini.*

o Hebr. 11.

p Pag. 119.

Sed quid dicam de myrmidonicis eorum insultationibus, quibus non minùs ignaviter ei jam defuncto obstrepunt, quam Myrmidones Hectori ante Troiam occiso, unde ortum illud Proverbiale dicterium ex Homero desumptum, *Lepores insultant Leoni*

q Pag. 41. *mortuo. Aperi hic oculos Ianseni* (aiunt) q *& lege in D. Thoma, quod negas*, AVXILIVM SVFFICIENS: *& si potes, erubesce.* r Item, *Lege. Ianseni, in scoto, altero scholasticorum Principe, Adiutoria sufficientia: & noli deinceps ita præsidenter negare, quod non legisti.* Item: s *Eat nunc & iactet Ianseius* &c. Quid illud referre attinet, quod de *umbris Ianseianis* in pleno auditorio effutitum est? Nempe Ianseius carpitur tanquam MAGNVS TIRESIAS cæteros velut umbras deciens: & illi ab isto pliniano dicterio immunes erunt:

r Ibid.

s Pag. 122.

Contra mortuos non nisi larvæ luctantur?

Scio, non deesse qui hujusmodi eorum insultationes assimilent insultationibus Iudæorum obstrepentium Christo crucifixo. Notarunt etiam nonnulli, ad expressiorem hujus assimilationis congruentiam servire tempus Anti-Ianseianis disputationibus præstitutum, erat enim tempus Quadragesimale, mensis Martius, septimana Passionis, feria sexta: Præcesserat biduo ante, hoc est feria quarta, datio signi, hoc est affixio programmatum ad valvas, portas, angulos platearum, idque noctu. Totum sic ordinatum in Concilio inito in Flandria tempore vacantiarum Autumnalium, ubi convocatis undique Patribus conscriptis diligenter inquisitum fuit, quomodo Ianseium perderent. Quæ omnia alijs ruminanda minutiùs relinquimus; & ad Augustini, ac Discipulorum ejus mentem elucidandam, circa sensum illius Scripturæ, DEUS *vult omnes homines salvos fieri*, tandem aliquando transimus.

Augustinum usque ad exordium sui Episcopatus adhæsisse errori, quem postmodum amplexi sunt Massilienses, ipsemet testatur: t In exordio autem Episcopatus, dum Quæstionibus simpliciani Mediolanensis Episcopi responderet, *divinâ* (ut ipse, ibidem ait) *revelatione* edoctus, resipuit. Augustinum itaque Semi-Pelagianizantem adversarijs ultrò concedimus, prout & Gallos, ejusdem erroris, circa finem vitæ Augustini resuscitatores: Resipiscentem, & pristinum suum errorem in Pelagianis & Semi-Pelagianis confutantem, ut ipsi nobis concedant, necesse est; nisi fortè perspicuis testimonijs, tam ipsius, quam discipulorum ejus attendere nolint. Sex itaque argumenta proferemus, ex quibus non dubitamus, quin, quisquis non est nimis contentiosus, aut præcipitatis suis opinionibus plus æquo affixus, intellecturus facilè sit, Augustinum numquam ab initio sui Episcopatus usque ad vitæ exitum, sensisse, Deum post lapsum humani generis præ-

Lib. de Præd. SS. c. 4. Et de bono Persev. c. 20.

visum

visum, habuisse voluntatem generalem, salvandi omnes omnino homines, tam reprobos, quam Electos. Ium argumentum petitur ex eo, quòd toties Adversarij istum sensum ab Augustino extorquere contenderint, nec unquam potuerint. II. ex eo quòd Augustinus, varios alios sensus Apostolicæ sententiæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, assignaverit, ubi Adversariorum cavillationibus respondebat; istum vero sensum non modo non assignaverit, sed tanquam perspicuæ veritati adversum rejecerit. III. ex eo quòd toties difertissimè pronunciet, Deum non velle omnes omninò homines salvos fieri. IV. ex eo, quòd non solum Augustinianæ doctrinæ Adversarij, sed etiam fidelissimi sectatores, eam fuisse Augustini mentem agnoverint. V. ex eo quòd Augustinus apertissimè & constantissimè negaverit, Christum fuisse pro omnibus omninò hominibus crucifixum. VI. ex confessione recentiorum, præsertim Molinæ, qui licet oppositam sententiam operosissimè sustineat, ingenuè tamen fatetur, Augustinum sibi Adversari. De hoc ultimo satis in superioribus diximus. De penultimo agetur Ex professo These sequenti.

Primum itaque argumentum est: Pelagiani & Semi-Pelagiani pertinacissimè contenderunt, Deum velle omnes omninò homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, prout in superioribus ostendimus; Apostolicumque testimonium Augustino velut telum fortissimum objecerunt. u Quid vero Augustinus ijs responderit videamus. Ponis (ait) *Apostolicum testimonium, & ab eo dicis pulsantibus aperiri, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; ut videlicet intelligamus,* DOCENTIBVS VOBIS, *ideo non omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quia ipsi nolunt petere, cum* Deus *velit dare: nolunt quærere, cum* Deus *velit ostendere: nolunt pulsare, cum Deus velit aperire.* Ecce telum Pelagianum: vide quale scutum Augustinus opponat. *Hanc sensum vestrum,* inquit x, *Infantes illi suâ taciturnitate convincunt, qui nec petunt, nec quærunt, nec pulsant; imo etiam, cum baptizantur, reclamant, respuunt, reluctantur; & accipiunt tamen, & inveniunt, & aperitur eis, & intrant in regnum* Dei, *ubi sit eis æternitatis salus, & agnitio veritatis, longè pluribus infantibus in istam gratiã non adoptatis ab eo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionẽ veritatis uenire. Quibus dicere non potest.* VOLVI ET NOLVISTIS; QVIA SI VOLVISSET, *quis eorum, qui nondum habent voluntatis suæ arbitrium, voluntati eius omnipotentissimæ resistisset?* Ecce, quomodo Augustinus Apostolico testimonio in sensu Pelagianorum

u Lib. 4. contra Iulian. c. 8. epistolis Prosp. & Hilar ad Aug.

x Ibid.

lagianorum intellecto de omnibus omnino hominibus, opponit manifestissimam experientiam desumptam ex parvulis: nunc vide paulisper, quomodo ipse contrariam suam expositionem, cum Apostolico testimonio veraciter intellecto, conciliet. *Cur ergo*, inquit, *non sic accipimus, quod dictum est, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quomodo & illud accipimus, quod idem dixit Apostolus, per unius iustificationem in omnes homines in iustificationem vitæ?* Quod quomodo intelligendum sit, Augustinus explicat, [z] Hæresiarchæ Pelagij argumento respondens. *Sicut dictum est* (inquit) *sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, ut nullus prætermitteretur: sic & in eo, quod dictum est, per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ, nullus prætermissus est: non quia omnes in eum credunt, Et Baptismo eius abluuntur. sed quia nemo iustificatur, nisi in eum credat, & Baptismo eius abluatur. Itaque, omnes, dictum est, ne aliquo modo alio præter ipsum quisquam salvus fieri credatur. Sicut enim uno litterarum magistro in civitate constituto, rectissimè dicimus, Omnes iste hic litteras docet: non quia omnes cives litteras discunt, sed quia nemo discit, nisi quem ille docuerit: sic nemo iustificatur, nisi quem iustificaverit Christus.* Et alibi: [a] *Itaq; sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, de qua condemnatione parvuli per Sacramentum Baptismi liberandi sunt; ita per unius iustificationem, in omnes homines in iustificationem vitæ. Et hic, Omnes, dixit & ibi, non quia omnes homines venirent ad gratiam iustificationis Christi, cum tam multi alienati ab illa, in æternum moriantur: Sed quia omnes, qui renascuntur in iustificationem, non nisi per Christum renascuntur; Sicut omnes, qui nascuntur in condemnationem, non nisi per Adam nascuntur. Nemo quippe est in illa generatione, præter Adam; nemo in ista regeneratione præter Christum: ideo omnes, & omnes, eosdem autem etiam multos postea dixit.* Et alibi: [b] *ideo & ibi omnes, & hic omnes, quia nemo ad mortem, nisi per illum, nemo ad vitam, nisi per istum.* Et rursus alibi: [c] *Sicut illud quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cum tam multi æterna morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes, quicunque vitam æternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, Omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multos NOLIT salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi ipso volente, non fiunt.* Alibi expositionem hanc confirmat ex simili locutione Evangelistæ Ioannis dicentis de Christo: *Erat lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum. Cum audimus* (inquit [d]) *& in sacris litteris legimus, Quod velit omnes homines sal-*

z lib. de nat. & grat. c. 41.

a Epi. 89

b lib. 6. cont. Iul. c. 1.

c Epist. 107.

Ioa. 1. 9.

d Ench. c. 103.

nes salvos fieri: quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissimæ DEI *voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem salvum fieri ipse voluerit:* NON QVOD NVLLVS SIT HOMINVM, NISI QVEM SALVVM FIERI VELIT, *sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit,* QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT. *De orando quippè* DEO *agebat Apostolus, ut hoc diceret: sic enim intelligimus id, quod in Euangelio scriptum est, Qui illuminat omnem hominem: non quia nullus est hominum, qui non illuminetur, sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur.* Quam expositionem istius loci Euangelici tradit etiam lib. de peccat. merit. cap. 25.

Nec aliud Augustinus respondit Semi-Pelagianis, adversus quos circa finem vitæ suæ scripsit libros duos, unum de Prædestinatione Sanctorum, alterum de Bono Perseverantiæ rogatus per litteras à Prospero & Hilario. ut hinc videas immobilem constantiam Augustini, in non admittendo extensionem salvificæ voluntatis Dei, ad omnes omninò homines post lapsum Adæ. Cum in epistola Prosperi vehementer contenderent Massilienses, *Bonitatem Dei in eo apparere, si neminem repellat à vita, sed* INDIFFERENTER VNIVERSOS *velit salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire,* Augustinus libro de Prædestinatione Sanctorum, e ut hoc e cap. 8.
eorum jaculum, ex Apostolico testimonio perperàm intellecto depromptum, retundere; Clypeum ex Euangelio Ioannis sumit; ubi similis locutio reperitur, ab Isaia Propheta anteà usurpata, *Erunt omnes docibiles* DEI, cum tamen certum sit, non omnes omnino à Deo doceri. *Est scriptum in Prophetis* (inquit) *Erunt omnes docibiles* DEI. *Omnis, qui audivit à* PATRE *& didicit, venit ad me. Quid est, omnis qui audivit a* PATRE, *& didicit, venit ad me: nisi, nullus est, qui audiat & discat à* PATRE, *& non veniat ad me? Si enim omnis qui audivit à* PATRE, *& didicit, venit: profecto omnis, qui non venit, non audivit à Patre, nec didicit: nam si audisset, & didicisset, venisset. Neque enim ullus audivit, ac didicit, & non venit: sed omnis (ut ait veritas) qui audivit à* PATRE, *& didicit, venit. Valde remota est à sensibus carnis hæc Schola, in qua* PATER *auditur, & docet, ut veniatur ad filium. Ibi est & ipse filius, quia ipse est verbum eius, per quod sic docet, nec agit hoc cum carnis aure, sed cordis. Simul est & ibi Spiritus Patris, & filij: neque enim ipse non docet, aut separatim docet, inseparabilia quippè didicimus esse opera Trinitatis. Et ipse est utique Spiritus Sanctus, de quo Apostolus dicit, Habentes autem eundem spiritum fidei.*

Sed ideo Patri hoc potissimùm est attributum, quia de ipso est genitus Unigenitus, & de ipso procedit Spiritus Sanctus, unde longum est enucliatiùs disputare, & de Trinitate, quæ Deus est, laborem nostrum in quindecim libris, ad vos iam existimo perveniſſe. Valde, inquam, remota est à sensibus carnis hæc schola, in qua DEUS *auditur & docet. Multos venire videmus ad Filium, quia multos credere videmus in Christum, sed ubi, & quomodo à Patre audierint hoc, & didicerint, non videmus. Nimirum Gratia ista secreta est; Gratiam verò esse, quis ambigit? Hæc itaque Gratia, quæ occultè humanis cordibus, divina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur: Ideo quippè tribuitur, ut cordis duritia primitùs auferatur. Quando ergo* PATER *intùs auditur, & docet, ut veniatur ad Filium, auferi cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta prædicante promisit. Sic quippè facit filios promissionis, & vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Cur ergo non omnes docet, ut veniant ad Christum, nisi quia omnes, quos docet, misericordia docet: quos autem non docet, iudicio non docet: quoniam cuius vult, miseretur, & quem vult, obdurat: sed miseretur, bonum tribuens: obdurat, digna retribuens. Aut si & ista, ut quidam distinguere maluerunt, verba sunt eius, cui Apostolus ait:* DICIS *itaque mihi ut ipse dixisse accipiatur: ergo cuius vult, miseretur & quem vult, obdurat, & quæ sequuntur, id est, Quid adhuc conqueritur? nam voluntati eius quis resistit? Numquid responsum est ab Apostolo: O homo, falsum est, quod dixisti? Non sed responsum est: O homo, tu quis es, qui respondeas* DEO? *Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: quare sic me fecisti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem facere massa, & sequentia, quæ optimè nostis? Et tamen secundum quemdam modum, omnes* PATER *docet venire ad suum Filium. Non enim frustra scriptum est in Prophetis: Et erunt omnes docibiles* DEI. *Quod testimonium, cùm præmisisset, tunc subdidit: Omnis qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Sicut ergo* INTEGRE *loquimur, cùm de aliquo litterarum Magistro, qui in civitate solus est, dicimus: omnes illa hic litteras docet: non quia omnes discunt, sed quia nemo, nisi ab illo discit, quicumque ibi litteras discit. ita* RECTE *dicimus, omnes Deus docet venire ad Christum: non quia omnes veniunt, sed quia nemo aliter venit. Cur autem non omnes doceat, aperuit Apostolus, quantum aperiendum iudicavit: quia volens ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Hinc est, quod verbum Crucis prætereuntibus stultitia est: his autem, qui salvi fiunt, virtus Dei est. Hos omnes docet venire ad Christum Deus,* HOS OMNES VULT SALVOS FIERI, *& in agnitionẽ veritatis venire.*

Atque hac Cygnea Beatissimi senis, ac invictissimi defensoris Gra-

ris Gratiæ voce, primum argumentum maneat terminatum.

Secundum argumentum: Quamvis Augustinus multiplices Apostolici testimonij expositiones tradiderit, nusquam post purgatum errorem de initio salutis ex nobis, Adversariorum interpretationem arripuit, quinimò disertissimè, tanquam perspicuæ veritati adversam rejecit. Prima expositio Augustino satis familiaris est illa, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur quodammodo negativè, ut sensus sit, Deus ita vult homines salvos fieri, ut nullus homo salvus fiat, nisi quem salvum fieri voluerit. Secunda expositio cùm prima coincidit materialiter, licet formaliter differat, eo quod sensum exhibeat affirmativum, prima verò quodammodo negativum: juxta hanc igitur expositionem vocabulum (*homines*) distribuitur commodè, pro ijs nimirum, qui salvantur: sensus igitur erit, Deus vult salvari omnes homines, qui salvantur: velut cùm dicitur supremum cælum tegere omnia, utique quæ teguntur: aut cùm Physici dicunt, omnia fieri ex principijs, utique quæ fiunt. Vtraque hæc expositio elucet in locis ex Augustino adductis in primo argumento, ubi & quatuor alia Scripturę loca, simili modo exponenda occurrunt. Primus est Apostoli Rom. 5. 18. *Per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitæ.* Secundus ejusdem Apostoli 1. Cor. 15. 22. *Omnes in Christo vivificabuntur.* Tertius Ioannis Euangelistę. [f] *Erat Lux vera quæ illuminat omnem hominem.* Quartus ejusdem Euangelistæ [g] *Erunt omnes docibiles Dei*, sive ut Propheta ab Euangelista citatus habet. [h] *Dabo universos filios tuos doctos à Domino.* Quibus accedunt exempla usitatarum apud omnes locutionum; ab Augustino in confirmationem suæ expositionis adducta; velut cum de Ludimagistro, qui in civitate unicus est, dicitur: hic docet omnes in hac civitate: aut cum de porta, quæ unica est Templi, Collegij, aut domus, dicitur: omnes intrant templum istud, collegium, aut domum per illam portam: sic etiam dicimus, omnes intrare in Ecclesiam per Baptismum; non quod omnes omninò intrent, sed quia, quotquot intrant, per Baptismum intrant. Tertia expositio est, juxta quam vocula, *homines*, distribuitur pro generibus singulorum tantùm, ita ut dicatur Deus velle omnes homines salvos fieri, quia ex omni genere hominum quosdam salvat; quemadmodum veraciter dici solet, quod omne animal fuerit in arca Noë, quamvis multò plura animalia obruta sint aquis diluvij extra arcam, quam fuerint in

[f] Ioan. 1. 9.
[g] Ioan. 6. 45.
[h] Isa. 54. 13.

arca, salvata. Hanc expositionem tradit Augustinus lib. de
i Lib. de Cor. & Gratia. i *Quod scriptum est*, inquit, *quod vult omnes homines*
cor. & *salvos fieri, nec tamen omnes salvi fiunt, multis quidem modis intelligi*
grat. c. *potest, ex quibus in alijs opusculis nostris aliquos commemoravimus: sed*
14. *hic unum dicam. Ita dictum est: Omnes homines vult salvos fieri, ut intelligantur omnes* Prædestinati, *quia omne genus hominum in eis est, sicut dictum est* Pharisæis: Decimatis omne olus: *ubi non est intelligendum, nisi omne, quod habebant:* Neque enim omne olus, *quod erat in toto terrarum orbe, decimabant. Secundum istum locutionis modum dictum est: sicut & Ego omnibus per omnia placeo. Nunquid enim, qui hoc dixit, placebat etiam tam multis persecutoribus suis? sed placet omni hominum generi, quod Christi congregabat Ecclesia, sive iam intus positis, sive introducendis in eam.* Eandem expositionem innuit, Sermone 37. de diversis: *Habet hortus ille Dominicus* (inquit) *non solum rosas Martyrum, sed & lilia Virginum, & Coniugatorum hederas, violasque viduarum; prorsus nullum genus hominum de sua vocatione desperet: pro omnibus passus est Christus. Veraciter de illo scriptum est, qui vult omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire.* Sed clarissimè omnium in Enchiridio ad Laurentium cap. 103. ubi postquam primam & secundam expositionem superiùs à nobis traditam præmisisset, addit: Aut certè sic dictum est, *Qui omnes homines vult salvos fieri, non quod nullus hominum esset, quem salvum fieri* NOLLET, *qui virtutes miraculorum facere noluit apud eos, quos dicit acturos fuisse Pœnitentiam, si fecisset: sed ut omnes homines, omne genus humanum intelligamus per quascunque differentias distributum, Reges, Privatos, Nobiles, Ignobiles, Sublimes, Humiles, doctos, indoctos, integri corporis, debiles, ingeniosos, tardicordes, fatuos, divites pauperes, mediocres, mares, fœminas, infantes, pueros, adolescentes, iuvenes, seniores, senes: in linguis omnibus, in moribus omnibus, in artibus omnibus, in professionibus omnibus, in voluntatum & conscientiarum varietate innumerabili constitutos, & si quid aliud est differentiarum in hominibus. Quid est enim eorum, unde nos* Deus *per unigenitum suum Dominum nostrum per omnes gentes salvos fieri homines velit, & ideò faciat, quia* OMNIPOTENS VELLE INANITER NON POTEST, QVODCVMQVE VOLVERIT.

An non hinc vides, Augustino Dei voluntatem inaniri, si sal-
k Lib. de Cor. & grat. c. 14. vare quenquam velit, qui finaliter à salute excidit? Hinc alibi: k *Non est ita quæ dubitandum*, inquit, *voluntati Dei, qui in cœlo & in terra omnia quæcumque voluit, fecit, humanas voluntates non posse resistere, quo minus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus*

lentatibus quod vult facit. Et ibidem paulo superiùs: *Cui volenti salvum facere, nullum hominum resistit arbitrium: sic enim velle & nolle, in volentiù aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem.* Et ibidem in fine capitis: *Magis habet* DEUS *in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas.* Et alibi: l *Miror*, inquit, *homines infirmitati suæ se malle committere, quam firmitati promissionis* DEI. *Sed incerta est mihi*, inquit, *de meipso voluntas* DEI. *Quid ergo? Tuane Tibi voluntas de teipso certa est, nec times? Qui videtur stare, videat ne cadat. Cùm igitur utraque incerta sit, cur non homo firmiori, quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit.* Hanc Dei voluntatem salvandi homines, quos salvos fieri vult, *omnipotentissimam* subinde vocat Augustinus: m Neque hic quidquam juvat Adversariorum distinctio de voluntate Dei efficaci, & inefficaci; hostes enim Gratiæ non aliam voluntatem in Deo respectu salutis omnium omnino hominum astruere voluerunt, quàm inefficacem; (neque enim tam stupidi erant, ut efficacem voluntatem Deo adscriberent, respectu salutis omnium omnino hominum; cum optimè norint multos homines reipsâ non salvari, & ex altera parte non ignoraverint efficacem Dei voluntatem nulla ratione frustrari posse suo effectu) cum igitur Augustinus eam voluntatem, quam ipsi astruere contendebant, simpliciter refellerit, nulla est apparentia suscipandi, Augustinum ullam ejusmodi voluntatem in Deo agnovisse: alioqui unicâ ejus admissione operosissimas disputationes compendiosissimè evitasset.

l Lib. de prædest. SS. c. 11.

m Lib 4 contra Iul. c. 8.

Quarta expositio Apostolici testimonij ab Augustino nonnunquam adhibita est ea, juxta quam vocabulum, *homines*, plenè quidem distribuitur pro omnibus omnino hominibus, sed verbum *volendi* non sumitur propriè pro volitione aliqua Deo intrinsecâ; sed metaphoricè, pro effectione, seu inspiratione, qua Deus in nobis efficit, nobisve inspirat affectum salutis omnium hominum. Hanc expositionem tradit Augustinus libro de Correptione & Gratia capite 15. his verbis: *Ad nos ergo, qui nescimus, quisnam sit filius* PACIS, *aut non sit, pertinet, nullum exceptum facere, nullumque discernere, sed velle omnes salvos fieri, quibus prædicamus hanc pacem: Neque enim metuendum est, ne perdamus eam, si ille, cui prædicamus, non est filius* PACIS *ignorantibus nobis: Ad nos enim revertetur, id est, nobis proderit hæc prædicatio, non & illi: si autem super eum pax prædicata requieverit, & nobis & illi: Quia ergo nos, qui salvi futuri sint, nescien-*

tes, omnes quibus prædicamus hanc pacem, salvos fieri velle Deus *iubet, & ipse in nobis hoc operatur, diffundendo istam charitatem in corda nostra per Spiritum S. qui datus est nobis. Potest etiam sic intelligi, quòd omnes homines* Deus *vult salvos fieri, quoniam nos facit velle, sicut misit Spiritum filij sui clamantem,* Abba Pater, *id est, nos clamare facientem.* De *ipso quippe spiritu alio loco dicit: accepimus spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus,* Abba Pater. *Nos ergo clamamus, sed ille clamare dictus est, qui efficit ut clamemus. Si ergo clamantem Spiritum rectè dixit Scriptura, à quo efficitur ut clamemus; rectè etiam & volentem* Deum, *à quo efficitur, ut velimus.* Similia habet de verbo *clamandi, & interpellandi* epist. 105. ad Sixtum. Et propiùs ad rem nostram lib. 22. de Civit. Dei. Cap. 1. Vbi sic ait: *dicitur enim voluntas* Dei, *quam facit in cordibus obedientium mandatis eius, de qua dicit Apostolus:* Deus *est enim qui operatur in nobis & velle. Sicut enim iustitia* Dei, *non solum qua ipse iustus est, dicitur; sed illa etiam, quam in homine, qui ab illo iustificatur, facit: sic & Lex eius vocatur, quæ potius est hominum, sed ab ipso data hominibus. Namutique homines erant, quibus ait Iesus in lege vestrâ scriptum est, cum alio loco legamus, Lex* Dei *eius in corde ipsius. Secundum hanc voluntatem, quam* Deus *operatur in hominibus, etiam velle dicitur quod ipse* NON VVLT, *sed suos id volentes facit, sicut dicitur cognovisse, Quod, ut cognosceretur, facit, à quibus ignorabatur: Neque enim dicente Apostolo: Nunc autem cognoscentes* Deum, *imo cogniti à* Deo, *fu est, vt credamus, quod eos tunc cognoverit* Deus, *præcognitos ante constitutionem mundi; sed tunc cognovisse dictus est, quod tunc ut cognosceretur, effecit. De his locutionum modis etiam in superioribus libris memini disputatum. Secundum hanc ergo voluntatem, qua* Deum *velle dicimus, quod alios efficit velle, à quibus nesciuntur futura, multa vult, nec facit.* Et statim cap. sequenti: *Multa enim volunt fieri Sancti eius, ab illo inspirata Sancta voluntate, nec fiunt: sicut orant pro quibusdam piè, sanctèque, & Quod orant, non facit, cum ipse in eis hanc orandi voluntatem S. Spiritu suo fecerit, ac per hoc, quando secundum domini voluntatem orant Sancti, ut quisque sit salvus, possumus illo modo locutionis dicere, vult* Deus, *& non facit, ut ipsum dicamus velle, quod, ut velint isti, facit. Secundum illam vero voluntatem suam, quæ cum eius præscientia sempiterna est, profectò in Cælo & in Terra omnia,* QVÆCVMQVE VOLVIT, *non solum præterita, vel præsentia, sed etiam futura iam fecit.* Ex quibus videas, Augustinum maluisse ad metaphoricam locutionem recurrere, quam Deo aliquem proprium & intrinsecum voluntatis actum respectu salutis eorum, qui pereunt, impingere; cum tamen ipse alibi pro generali do-

cumento

cumento tradiderit, in expositione Scripturæ sacræ, numquam recurrendum esse ad Metaphoram, nisi Scriptura in proprio sensu intellecta aliquod inconveniens, aut absurdum importet. Atque hæc de prima parte secundi argumenti dicta sufficiant.

Secundam partem asserentem, Augustinum post correctum errorem de initio salutis ex nobis, nusquam tradidisse expositionem Adversariorum; ipsi adversarij ultrò fateri videntur; tum quia nullum locum ex scriptis ejus post correctionem exaratis proferunt; tum quia unicus ille locus, in quo se fundant, ex libro contra Manichæos desumptus est, quem librum diu ante correctionem erroris scriptum fuisse, patet evidenter ex duobus: Primum est, librum illum ab Augustino exaratum fuisse ante Episcopatum, imo antè Presbyteratum, ut colligitur ex ipso Augustino lib. 1. Retract. cap. 10. & 14. Secundum est, Augustinum non nisi post adeptum Episcopatum, errori suo de initio salutis ex nobis, renuntiasse; cujus rei testem habemus ipsum Augustinum lib. de Prædest. SS cap. 4. *Videtis certè*, inquit, *quid tunc de fide, atque operibus sentiebam, quamvis de commendanda Dei gratia laborarem: In qua sententia istos fratres nostros*, Massilienses, *esse nunc video: quia non sicut legere libros meos, ita etiam in eis curaverunt proficere mecum. nam si curassent, invenissent istam quæstionem secundum veritatem divinarum Scripturarum solutam in primo libro duorum, quos ad Beatæ memoriæ Simplicianum scripsi Episcopum Mediolanensis Ecclesiæ S. Ambrosii successorem, in ipso exordio Episcopatus mei.* Et non longè infra: *Ecce, quare dixi superius, hoc Apostolico præcipuè testimonio etiam meipsum fuisse convictum: cùm de hac re aliter saperem, quam mihi Deus in hac quæstione solvenda, cùm ad Episcopum Simplicianum, sicut dixi, scriberem,* REVELAVIT. Et alibi: [n] *Multum miror, eos*, Massilienses, *hoc dicere, nec attendere, ut de alijs hic taceam, ipsos libros nostros, & antequam Pelagiani apparere cœpissent, conscriptos, & editos, & videre, quam multis eorum locis, futuram nescientes Pelagianam hæresim, credebamus prædicando gratiam, quâ nos Deus liberat à malis erroribus, & moribus nostris, non præcedentibus bonis meritis nostris, faciens hoc secundum gratuitam misericordiam suam. Quod plenius sapere cœpi in ea disputatione, quam scripsi ad Beatæ memoriæ Simplicianum Episcopum Mediolanensis Ecclesiæ, in mei Episcopatus exordio, quando & initium fidei donum Dei esse cognovi, & asserui.* Hæc ille. Augustinum verò, in libris post depositum errorem Semi-Pelagianorum scriptis, pro nobis stare; ex duobus locis superius adductis, perspicuum est: Nam scriptu-

[n] Lib. de bono persev. c. 20

ram

ram illam Ioan 1. *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, non vult intelligi de omnibus omninò hominibus, sed de ijs tantùm, qui illuminantur, sic enim ait, o *Cum audimus, & in sacris litteris legimus, quod velit omnes homines salvos fieri, quamvis certum sit nobis, non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo debemus, omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare, sed ita intelligere, quod scriptum est, Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem salvum fieri, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit, sed quod nullus fiat, nisi quem velit, & ideo sit rogandus, ut velit*, QVIA NECESSE EST FIERI, SI VOLVERIT. *De orando quippè* DEO *agebat Apostolus, ut hoc diceret*: SIC ENIM INTELLIGIMVS *id, quod in Euangelio scriptum est*: *Qui illuminat omnem hominem*: NON QVIA NVLLVS EST HOMINVM, QVI NON ILLVMINETVR, *sed quia, nisi ab ipso, nullus illuminatur.* Item lib. 1. de Peccat. meritis, & remiss. cap. 25. *Itaque*, inquit, *illud quod in Euangelio positum est, erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: ideo dictum est, quia nullus hominum illuminatur, nisi ab illo lumine veritatis, quod est Deus. Cur enim* (ait paulo antè) *Apostolus diceret; Nolite pueri esse mentibus. si iam illo lumine vero, quod verbum Dei est, illuminatæ sunt eorum mentes?* Hos verò libros ex quibus hæc transcripsimus, ab Augustino post correctum errorem suum exaratos & editos, fuisse, patet evidenter ex libro 2 Retract. cap. 36. 37. & 63. nec adversarij diffitentur.

o Ench. cap. 103

Nec est quod mirentur Moliniani, Ianseníanos (sic Querimoniæ Zegerianæ authores agnominant) reclamare, & queri, CONTVRBARI VERBA AVGVSTINI. Iustissima quippe est eorum querela, non solum de sublatione commaticæ distinctionis (quam correctiores editiones operum S. Augustini, à Theologis Lovanienſibus repurgatæ, ita clare exhibent, ut cæcutientibus appareat, quamvis in mendosioribus, Parisiensi antiqua, & Basileensi, ad quas ipsi tanquam tutum asylum recurrunt, desideretur) sed insuper ob transpositionem malignam vocum (OMNINO) (OMNES) ut enim eis ignoscant Ianseniani, ob prætermissum comma inter, OMNINO, & OMNES; Quis saltem dedit eis Privilegium prædictas voces ita conturbandi, ut cum Augustinus dicat, *verum est enim omninò omnes hoc posse*, ipsis liceat rescribere, *verum est enim omnes omninò hoc posse?* Certe nec Parisiensis, etiam antiqua, nec Basileensis editio, quantumvis corrupta, ejusmodi

modi conturbationi suffragantur, uti nec ulla alia. Quod verò dicunt, SENSVM REVERA ID REQVIRERE, falsissimum est; nisi fortè loquantur de sensu, quem ex prævijs Cerebri sui imaginationibus quispiam sibi præformaverat: Et quæso, quid aliud responderet Lutherus interrogatus, cur addiderit particulam exclusivam, tantùm, ad vocem, fidem, ubi sacer textus dicit, *Arbitramur hominem iustificari per fidem sine operibus legis*, quàm, sensum id requirere? Sed ut manifestiùs appareat ipsorum falsificatio, ponam hic integrum Augustini contextum, p prætermissâ etiam (ut antiquæ Parienſi & Basileensi tantundem deferam) notâ commaticâ, ut Lector videat, quam præsidenter asseverent, sensum id requirere: *Quod verò dixi*, inquit Augustinus, *illud autem lumen non irrationabilium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum, & temporalium, se ad eius præcepta implenda convertunt, quod omnes homines possunt, si velint; non existiment, novi hæretici Pelagiani secundùm eos esse dictum. Verum est enim omninò omnes homines hoc posse, si velint, sed præparatur voluntas à* DOMINO, *& tantum augetur munere charitatis, ut possint. Quod hic ideo dictum non est, quoniam præsenti necessarium non erat quæstioni.* p Lib. 1. Retract. cap. 10.

Hucusque Augustinus. Vbi nota inter Augustinum & Pelagianos capitalem viguisse controversiam de viribus humanæ naturæ ad implendam legem, cavendumque peccatum, ut patet *Epistola* 89. 95. 107. *Item lib. de natura & Gratia, lib de Perfectione Iustitiæ*, & omnibus pænè libris, Epistolis, ac sermonibus Augustini adversus Pelagianos. Dogma quippè de impeccantia solemnissimum apud Pelagium fuisse, non solum ex Augustino locis citatis, sed etiam ex Hieronymo in *Epistola ad Ctesiphontem, & Dialogis contra Pelagianos*, constat, prout ex *Synodo* DIOSPOLITANA, ubi sexta Propositio Pelagio tanquam ab eo tradita, à Patribus objecta fuit ista, *Posse hominem si velit, esse sine peccato.* Hinc Augustinus lib de Nat. & Gratia cap. 43. *Verum est autem*, inquit, *quod ait*, Pelagius, *quòd* DEUS *tam bonus quàm iustus talem hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset. Quis enim eum nescit sanum, & inculpabilem factum, & libero arbitrio, atque ad iustè vivendum potestate liberâ constitutum? sed nunc de illo agitur, quem Semi-vivum latrones reliquerunt, qui gravibus saucius, confossusque vulneribus, non ita potest ad iustitiæ culmen ascendere, sicut potuit indè descendere. Qui etiamsi iam in stabulo est, adhuc curatur. Non igitur Deus impossibilia iubet, sed*

iubendo admonet, & facere quod posſis, & petere, quod non posſis. Iam nunc videamus unde posſit, unde non posſit. Iſte dicit, voluntate non eſt, quod naturâ poteſt. Ego dico, voluntate quidem non eſt homo iuſtus, nec naturâ poteſt. ſed medicinâ poterit, quod vitio non poteſt. q Quid ergo iam opus eſt in *pluribus immorari, veniamus interiùs ad causã, quã in hac duntaxat Quæſtione,* VEL SOLAM, VEL PÆNE SOLAM CVM ISTIS HABEMVS. *Sicut enim ipſe dicit ad quod nunc agit non pertinere ut quæratur, utrũ fuerint vel ſint aliqui homines in hac vita ſine peccato, ſed utrũ eſſe potuerint, vel posſint: ita Ego etiamſi fuiſſe vel eſſe conſentiam, nullo modo tamen potuiſſe, vel poſſe confirmo, niſi iuſtificatos gratiâ Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum, & hunc Crucifixum: ea quippe fides iuſtos ſanavit antiquos, quæ ſanat & nos, id eſt Mediatoris Dei & hominum hominis Ieſu Chriſti, fides ſanguinis eius, fides crucis eius, fides mortis & Reſurrectionis eius. Habentes ergo eundem ſpiritum fidei, & nos credimus, propter quod & loquimur. Iſte verò obiectâ ſibi quæſtione, in qua revera intolerabilis videtur cordibus Chriſtianis, quid reſpondeat, attendamus. Ait enim, ſed hoc eſt, quod multos movet, inquies, Quod non per Dei gratiam homines ſine peccato eſſe poſſe defendis. Prorſus hoc eſt, quod movet, hoc eſt quod obijcimus. Rem ipſam dicit, hoc omninò ægerrimè ſuſtinemus, hinc à Chriſtianis talia diſputari, eâ quam in alios, & ipſos habemus, dilectione non ferimus.* Vide plura in ſequentibus. Cùm itaque Auguſtinus antè exortos Pelagianos ſcripſiſſet libros dũos de Geneſi adverſùs Manichæos, in quorum primi cap. 3. ſcripſit ea, quæ ſuperiùs retulimus; ut viam Pelagianis præcluderet, ea in confirmationem ſui dogmatis de impeccantia, arripiendi; cùm ad retractationem librorum illorum perveniſſet loco ſuperiùs à nobis citato: *Non exiſtiment,* inquit, *novi hæretici Pelagiani, ſecundum eos eſſe dictum: verum eſt enim omninò omnes homines hoc poſſe, ſi velint, ſed præparatur voluntas à Domino, & tantum augetur munere Charitatis, ut poſſint:* ubi manifeſtum eſt, eum reſpexiſſe ad eam controverſiam de viribus humanæ naturæ, quam modò retulimus inter ipſum & Pelagium exarſiſſe; Pelagio dicente, hominem naturâ poſſe ſervare Dei mandata: Auguſtino verè è contra contendente non naturâ, ſed medicinâ, id eſt, adjutorio medicinali, quo præparatur voluntas à Domino, id fieri poſſe: undè citato loco Retractationum rationem reddens, cur libro iſto contra Manichæos, cùm dixiſſet *omnes homines poſſe ſervare mandata, ſi velint*, non addiderit illam clauſulam, *ſed præparatur voluntas à Domino*, ſubjungit: *quod hic* (id eſt, in libro iſto contra Manichæos, antè Pelagianorum exortum

q Cap. 44.

exortum edito) *ideò dictum non est, quoniam præsenti necessarium non erat quæstioni*; quia nimirum Pelagiani nondum erant exorti. Simile quid de Chrysostomo dicit libro 1. contra Iulian. c. 6. *vobis*, inquit, *nondũ exortis securiùs loquebatur*. Neque difficultas inter Augustinum & Pelagianos versabatur circa particulam, *omnino*, addendum, vel omittendum ad vocem, *omnes*, quando dicitur, *omnes homines posse servare mandata, si velint*; sed circa vires, quibus possint homines servare mandata, an videlicet id possint per vires naturæ, an tantum per auxilium Gratiæ: Augustinus enim generaliter sustinebat, nullum prorsus purum hominem potuisse, aut posse per vires naturæ servare mandata: Pelagius è contra contendebat posse: Hinc epist. 89. respondens Augustinus ad primum articulum sibi ab Hilario transmissum, quo Pelagiani apud Syracusas dogmatizabant, *posse hominem esse sine peccato, & Dei mandata facilè custodire, si velit*, sic ait: *Isti utcunque tolerandi sunt, quando dicunt esse vel fuisse hic aliquem præter unum Sanctum sanctorum, qui nullum haberet omninò peccatum. Illud verò quod dicunt, sufficere homini liberum arbitrium ad Dominica præcepta implenda, etiamsi Dei Gratia & Spiritus S. dono ad opera bona non adiuvetur, omninò anathematizandum est, & omnibus execrationibus detestandum. Qui enim hoc asserunt, à gratiâ Dei penitus alieni sunt.*

Scopus igitur Augustini dicto loco Retract. est ostendere, quomodò id quod scripserat contra Manichæos de possibilitate implendi mandata, intelligi possit in sensu Catholico, & omninò vero, ita ut nullum subsidium Pelagianis, qui idem, sed alio sensu, dicebant, accederet. Itaque particula, *omninò*, non afficit vocem, *omnes*, sed vocem, *verum*: ut sensus sit, omninò verum est, quod dixi, omnes homines posse implere mandata si velint, neque id juvat Pelagianos dogmatizantes, posse id homines per naturam gratiâ destitutam; quia ut homines id possint, & velint, præparatur uoluntas à Domino. Nec credo, Molinianos eousque progressuros, ut imponant Augustino, quod senserit, omnium omninò hominum voluntates *augeri munere Charitatis*: nam ut taceam de multis adultis à vera fide, & religione alienis, quid portentosius fingi potest, quàm parvulorum etiam non renatorum voluntates *augeri munere Charitatis*, nisi fortasse contendant Parvulos non esse homines, nec proinde ad eos extendi illud, *omnes omninò homines*? maneat proinde illibata Theologorum Lovanienſium genuina lectio cum suo commate inter vocem,

omninò, & vocem, *omnes* : Maneant verò Moliniani (nisi tandem resipiscant) à mente Augustini, alienissimi. Desinant improperare Iansenio, quod *Arte Batavicâ in Orientem & Occidentem eodem vento naviget*, ne reponatur eis, quod Arte Lusitanicâ, id est, Molinisticâ idem ipsi faciant; quando Doctores Lovanienses mirè extollunt, ubicunque ipsis, vel superficietenùs favere videntur; quorum industriam in correctione Operum D. Augustini, tam turpiter hoc loco contemnunt.

Tertia argumenti nostri pars, quod scilicet Augustinus Molinianorum expositionem tanquam perspicuæ veritati adversam rejecerit, sufficienter ex Epistola 107. patescit: *Manifestum est*, inquit Aug. *eos qui huic resistunt tam* PERSPICVÆ VERITATI, *non intelligere, omninò, quâ locutione sit dictũ, quod omnes homines vult Deus salvos fieri; cùm tamen multi salvi non fiant, non quia ipsi, sed quia* DEVS NON VVLT: *Quod* SINE VLLA CALIGINE MANIFESTATVR *in parvulis: sed sicut illud quod dictum est, Omnes in Christo vivificabuntur, cùm tam multi æternâ morte puniantur, ideo dictum est, quia omnes quicunque vitam æternam percipiunt, non percipiunt nisi in Christo: ita quod dictum est, omnes homines vult Deus salvos fieri, cum tam multos* NOLIT *salvos fieri, ideo dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba Apostolica intelligi possunt*, VT TAMEN HVIC APERTISSIMÆ VERITATI, IN QVA VIDEMVS TAM MVLTOS VOLENTIBVS HOMINIBVS, SED DEO NOLENTE SALVOS NON FIERI, CONTRARIA ESSE NON POSSINT. Vides juxta Augustinum, eos *perspicuæ veritati resistere*; *manifestumque esse, non intelligere eos omninò locutionem Apostolicam*, qui verba illa ad omnes omninò homines extendunt: vides *Sine ulla caligine manifestari in parvulis, multos non fieri salvos, quia Deus non vult eos salvari.* Verum Moliniani hic nodum in scirpo quæritant, prætendentes Augustinum expositionem ipsorum non excludere, siquidem dixerit, *& si quo alio modo verba Apostolica intelligi possunt*: sed cautè omittunt Augustini verba proximè sequentia, *Vt tamen huic apertissimæ veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente, salvos non fieri, contraria esse non possint.* Quis enim tam cæcus est, ut non videat expositionem ipsorum, juxta quam omnes omninò homines velit Deus salvos fieri, ita ut nullum omninò nolit salvum fieri, hic disertissimè excludi, tanquam contrariam isti *apertissimæ veritati, in qua videmus tam multos volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri.* Itaque verba illa Augustini non

juxta

juxta sensum ipsius, sed juxta dolum suum, pro se arripuerunt; nam illi alij modi, juxta quos Augustinus indicat Apstolica verba intelligi posse, sunt modi ab ipsomet Augustino alijs in locis traditi, de quibus in superioribus diximus, eorum enim nullus *apertissimæ huic veritati* contrarius est, prout contraria est expositio Molinianorum.

Ex dictis in hoc & præcedenti puncto patet, quàm fallaciter Augustini scriptis insidientur Adversarij quo eum, VELIT, NOLIT, faciant esse Molinianum. r *Alicubi enim* (imitantes Iulianum) *medijs detractis* (commate inter OMNINO, &, OMNES,) *sententias interrumpunt: alicubi extremus non additis* (subsequentibus verbis epistolæ 107.) *decurtant.* Nonnumquam etiam (Iulianum supergressi) verborum ordinem invertunt. *Non est multùm* (ait de Iuliano Augustinus. s) *ut ipsa verba mea ponam, unde videant, qui hæc legunt, quemadmodum scriptis meis insidieris, & qua conscientiâ, vel tardis, vel ignaris cordibus abutaris, ut ideò existiment te respondere, quia non vis tacere.* Et alibi: t *Verba mea exposuisti non iuxta sensum meum: sed iuxta dolum tuum.* Et alibi: u PROLIXÂ *contradicendi disputatione, multum sudasti, sed non sincerasti.* Et alibi: w PERVICACIÂ *impudenti seu imperitiâ, quæ priùs pravè dixeras non mutasti. Vbi quidem perspicuæ veritati ex aliqua parte cessisti, sed illud quod priùs dixeras, delere debuisti.* Et ibidem paulò inferiùs: *in tali causa non tibi necessarius esset labor, si adesset pudor.*

r Lib.2. de nup. & concupisc. cap.2.
s Lib.4. contra Iul.c.8.
t Lib.6. contra Iul.c.5.
u Lib.4. contra Iul.c.9.
w Lib.5 contra Iul.c.4.

Tertium argumentum desumitur ex ijs locis, quibus Augustinus disertè pronuntiat, Deum non velle omnium omninò hominum salutem; quorum nonnulla in præcedentibus allegavimus, signatim ex Epist. 107. quibus similia occurrunt lib. 6. contra Iul cap. 5. *Quod multò est mirabilius*, inquit, *aliquando adoptat* Deus *in* FILIUM, *quem format in utero immundissimæ fœminæ: & aliquando* NON VVLT *esse, suum filium, quem format in utero suæ filiæ. Ille quippè ad Baptismum, nescio quâ provisione, pervenit: iste repentinâ morte non pervenit.* ATQUE ITA *Deus, in cuius potestate sunt omnia, fecit esse in Christi consortio, quem formavit in* DIABOLI *domicilio, &* NON VVLT ESSE IN REGNO SVO, *quem formavit in templo suo.* AUT SI VULT, *cur non facit, quod vult? Non enim, quod soletis de maioribus dicere, Deus vult, &* PARVULUS NON VULT: *Certè hic ubi fati nulla est immobilitas, nulla fortunæ temeritas, nulla personæ dignitas; quid restat nisi misericordiæ & veritatis profunditas.* Et alibi: x PROINDE SICUT APOSTOLUS *ait: Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, qui & parvulis*

x Lib. de dono Perseuer. cap.11.

quibus vult etiam non volentibus, neque currentibus subvenit, quos ante constitutionem mundi elegit in Christo, *daturus etiam eis gratiam gratis, hoc est, nullis eorum vel fidei, vel operum meritis præcedentibus: Et maioribus etiam his, quos prævidet, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros: quibus* NON VVLT *subvenire, non subvenit, de quibus in sua* Prædestinatione *occultè quidem, sed iustè aliud iudicavit.* Et alibi:

z Lib. 2 de pec. merit. cap. 18.

z *Quocirca quoniam quòd à* Deo *nos avertimus, nostrum est, & hæc est voluntas mala: quod verò ad Deum nos convertimus nisi ipso excitante atque adiuvante non possumus, & hæc est voluntas bona, quid habemus, quod non accepimus? Si autem accepimus, quid gloriamur quasi non acceperimus? ac per hoc, ut qui gloriatur in* Domino *glorietur, quibus hoc* Dominus *donare voluerit, eius misericordia est, non meriti illorum: quibus autem* NOLVERIT, *veritatis est.* Et alibi:

a Lib. 4. contra Iul. c. 8.

a *Si dixeris mihi: cur ergo non convertit omnium nolentium voluntates? respondebo: cur non omnes morituros adoptat lavacro regenerationis infantes, quorum adhuc nullas, & ideo nec contrarias invenit voluntates? si hoc profundius esse perspicis, quàm ut abs te valeat inveniri, utrique nostrum profundum sit, cur & in maioribus, & in minoribus* Deus *velit alteri, &* NOLIT *alteri subvenire.* Et paulò inferius: *Nos autem cum vitiatæ originis mala merita esse dicamus, gratiâ dicimus intrare parvulum in regnum* Dei, *quoniam bonus est* Deus: *Et alium meritò non intrare, quoniam iustus est* Deus: *& in neutro esse factum, quoniam quod* VVLT, *facit* Deus.

Porrò qui in hujusmodi eventibus ad fortuitos casus aut dispositionem causarum secundarum ita recurrunt, ut dicant, nihil hic agere Superna divinæ Providentiæ judicia, Augustino manifestè adversantur

b Lib. de dono persever. cap. 12.

b *Neque enim fato cogitur Deus illis infantibus subvenire, illis autem non subvenire, cum sit utrisque causa communis: aut res humanas in parvulis non divinâ providentiâ, aut fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnandæ, vel liberandæ sint animæ, quandoquidem nec passer cadit in terram sine voluntate* Patris *nostri, qui in cælis est: aut parentum negligentiæ sic tribuendum est, quod parvuli sine Baptismo moriuntur, ut nihil ibi agant superna iudicia: tanquam ipsi qui hoc modo malè moriuntur, parentes sibi negligentes, propriâ voluntate, de quibus nascerentur, elegerint. Quid dicam, quòd parvulus aliquando antequam ille per ministerium Baptizantis succurri possit, expirat? plerumque enim festinantibus parentibus & paratis ministris, ut Baptismus parvulo detur,* Deo TAMEN NOLENTE *non datur, qui eum parvulum in hac vita non tenuit ut daretur. Etiam quòd aliquando parvis Infidelium filijs potuit, ne irent in perditionem, & filijs fidelium non potuit Baptismate*

subvenire.

subveniri. Qui denique ad distinctionem voluntatis efficacis, & inefficacis hic confugiunt, non Augustinum, sed Pelagianos & Massilienses habent Patronos, ut patet ex ijs, quæ de hac distinctione superiùs diximus, quibus & addi potest illud Augustini & Alipij epistola 106. *Dicit enim Scriptura Pharaoni, quia ad hoc te excitavi, ut ostendam in te potentiam meam, & ut annuncietur nomen meum in universa terra.* Deinde *ad utrumque concludens: ergo, inquit, cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: profectò neutrum aliquâ iniquitate, sed utrumque misericordiâ & veritate: Et adhuc tamen audax movetur infirmitas, eorum scilicet qui secundum coniecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem iudiciorum Dei scrutari conantur. Hanc quæstionem sibi ex adverso opponens Apostolus ait, dicis itaque mihi, quid adhuc conqueritur? Nam* VOLVNTATI EIVS *quis resistit? nobis hoc dictum putemus. Quid ergò aliud, quam quod respondet* Apostolus *respondere debemus: aut si & nos talia movent, quia & nos homines sumus, simul oportet omnes audiamus dicentem: O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit, quare me feciſti sic? An non habet potestatem figulus lucti, ex eadem massa facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam? Hæc massa si esset ita media, ut quemadmodum nihil boni, ita nec mali aliquid mereretur, non frustra videretur iniquitas, ut ex ea fierent vasa in contumeliam. Cum vero per liberum arbitrium primi hominis in condemnationem universa defluxerit, procul dubio quod ex eâ fiunt vasa in honorem, non ipsius iustitiæ, quæ gratiam nulla præcesſit, sed Dei misericordiæ: quod verò in contumeliam, non iniquitati* Dei, *quæ absit ut sit apud* Deum, *sed iudicio deputandum est.*

Vides hic imprimis Apostolum in objectione sibi factâ disertissimè agere de *voluntate* Dei, *cui nemo resistit*: audis Augustinum dicentem, *nos debere respondere idipsum, quod Apostolus responderat: O homo tu quis es, qui respondeas* Deo *&c.* Vides ad salvandam justitiam ejusmodi divinæ voluntatis, qua fiunt vasa in contumeliam, Augustinum recurrere ad infectionem totius massæ humani generis. Audis eundem Augustinum liquidissimè pronunciantem, non frustrà videri, Deum fore iniquum faciendo vasa in contumeliam, si massa illa humani generis, ex qua nunc fiunt ejusmodi vasa, ita esset media inter bonum & malum ut tam esset expers malitiæ, quam bonitatis: nihil igitur alienius à mente Augustini, quam asserere, Deum, quantum est ex parte sua velle totam hanc massam perditam salvare; cum juxta Adversariorum principia, nulla foret iniquitas apud Deum, si suppositâ massâ

mediâ

mediâ, Deus tanquam Iuppiter omnibus idem vellet voluntate inefficaci totam illam massam ad beatitudinem perducere, esto non perduceret omnes reipsà, sed quidam voluntate propriâ in Barathrum ruerent. Et sanè qui ad salvandam Dei bonitatem & æquitatem in causa humani generis, necessarium putant, ejusmodi voluntatem Deo adscribere, non videntur satis perpendere gravitatem peccati originalis ex prima prævaricatione Adæ in totam massam humani generis transfusi. Quæ profectò gravitas juxta Augustini principia toties ab ipso inculcata, adeò magna est, ut potuerit Deus justissimè totam massam nullo prorsus indè erepto, condemnare: hinc in eadem epist. 106. cum de dilectione Dei erga Iacob, & odio erga Esau tractaret: *Cum vellet Apostolus ostendere*, inquit, *cur in eis non sit iniquitas apud* Deum *ait: Moysi enim dicit, miserebor cui misertus ero, & misericordiam præstabo, cui misericors fuero. Quid nos hic docuit, nisi ex illa massa primi hominis, cui meritò mors debetur, non ad merita hominum, sed ad* Dei *misericordiam pertinere, quod quisque liberatur, atque ita non esse iniquitatem apud* Deum; *quia neque remittendo, neque exigendo quod debetur, iniustus est? ibi enim grata est indulgentia, ubi iusta posset esse vindicta. Et hinc evidentiùs apparet à pœna debita liberato & gratis iustificato, quantum beneficij conferatur, quod alter æqualiter reus, sine punientis iniquitate punitur.* Et infrà: *piè & veraciter creditur* Deus *nocentes atque impios iustificando à pœnis debitis liberare: quemquam verò immeritum, & nulli obnoxium peccato si* Deus *damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur. Vbi ergo liberatur indignus, tantò debetur maior actio gratiarum, quanto pœna iustior debebatur: ubi autem damnatur dignus, nec Misericordia nec Veritas damnatur.* Quomodo, *inquiunt Esau non damnatur indignus, si non ex operibus, sed ex vocante dictum est, quia maior serviet minori? sicut enim illius nulla præcesserunt opera bona, ut ad gratiam pertineret, sic nec huius mala ut ad pœnam pertinere deberet? Nulla planè in utroque opera vel bona vel mala, sed propria: uterque autem illi uni obnoxius erat, in quo omnes peccaverunt, ut omnes in illo morerentur. Quicumque ex illo uno multi in seipsis futuri erant, tunc in illo unus erant: proinde illud peccatum soliùs esset, si ex illo nullus existeret.* Porrò *autem in quo erat natura communis, ab eius vitio est nullus immunis: sed ambo qui nondum propria vel bona vel mala operabantur; rei tamen ex origine nascebantur. Laudet misericordiam, qui liberatur, non culpet iudicium qui puniuntur. Hic si dixerimus, quantò melius ambo liberarentur? Nihil nobis convenientius dicetur, Quàm O homo tu quis es qui respondeas* Deo? Si iatque Deus ex parte sua habet volun-

voluntatem generalem licet inefficacem liberandi indifferenter omnes à massa perditionis, eosque in regnum suum, ubi salus æterna est, perducendi; eamque voluntatem Augustinus agnovit, quid opus erat tam operosâ disputatione bonitatem & æquitatem Dei propugnare per recursum ad infectionem humani generis, cum potuisset uno verbo adversariorum quærimonias compescere, dicendo, per Deum non stare quo minus universi à massa liberentur salutemque consequantur, quandoquidem Deus ex parte sua neminem excluserit.

Sanè Prosper in responsione ad object. 8. Gallorum non vetetur dicere, eos qui voluntatem Dei, quâ vult salvare homines, ad universitatem generis humani extendunt, impenetrabilem judiciorum Dei altitudinem pulsare: & Augustinus idipsum non obscurè indicat verbis illis supra cit.[s] *Et adhuc tamen audax movetur infirmitas eorum scilicet, qui secundum conjecturas cordis humani inscrutabilem altitudinem judiciorum Dei cogitare conantur.* Prætereà quid facilius Augustino fuisset, quam allegatione istiusmodi voluntatis generalis inefficacis Dei, elidere objectionem Pelagianorum toties refricatam de vitio acceptionis personarum impingendo Deo, quam tamen voluntatem nusquam allegavit, sed continuò per recursum ad infectionem generalem massæ Deum ab isto vitio purgavit. *Si quispiam*, inquit, [t] *duos habeat debitores, & alteri vellet dimittere debitum, & alterum exigere; cui vult donat, sed neminem fraudat, nec acceptio personarum dicenda est, quando iniquitas nulla est. Alioquin eis, qui parum intelligunt, potest acceptio personarum videri ubi vineæ Dominus operarijs, qui unâ horâ illic opus fecerunt, tantum dedit, quantum illis qui pertulerunt pondus diei & æstus, æquales faciens in mercede, quorum tam magna distantia fuerat in labore: sed quid respondit de hac velut acceptione personarum apud* PATREMFAMILIAS *murmurantibus? Amice, inquit, non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade, volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi. An non licet mihi quod volo facere?* AN OCULUS TUUS NEQUAM EST, QUIA EGO BONUS SUM? NEMPE HIC TOTA IUSTITIA EST, HOC VOLO: *tibi, inquit, reddidi, huic donavi, neque ut huic donarem, tibi aliquid abstuli, aut quod debebam vel minui, vel negavi. An non licet mihi facere,* QUOD VOLO? *An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? sicut ergo hic nulla est acceptio personarum, quia sic alius gratis honoratur, ut alius debito non fraudetur: sic etiam cum secundum propositum Dei vocatur alius, alius non vocatur: vocato datur*

[s] Ep. 106

[t] lib. 2. ad Bon. cap. 5.

gratuitum bonum, cuius boni est vocatio ipsa principium : Non vocato redditur malum, QVIA OMNES REI SVNT EX EO, QVOD PER VNVM HOMINEM PECCATVM INTRAVIT IN HVNC MVNDVM. *Et in illa quidem operariorum similitudine, ubi unum denarium acceperunt qui una hora, & qui duodecies tantum laboraverunt, qui utique secundum rationes humanas, sed vanas, pro quantitate laboris sui duodecim denarios accipere debuerunt, utique in bono coæquati: non alij liberati, non alij damnati sunt, quia & illi qui plus laboraverunt, & quod sic vocati sunt ut venirent, & sic pasti, ut non deficerent, ab ipso patrefamilias habuerunt. Vbi autem dicitur, Ergo cui vult miseretur, & quem vult obdurat, qui facit aliud vas in honorem, aliud in contumeliam, bonum quidem immerito, & gratis datur, quia ex eadem massa est cui datur, malum verò merito & debitum redditur,* QVIA IN MASSA PERDITIONIS MALVM MALO NON MALE REDDITVR, *& ei cui redditur, malum est, quia supplicium est : ei verò à quo redditur, bonum est, quia recte factum eius est. Nec ulla est acceptio personarum in duobus debitoribus, æqualiter reis, si alteri dimittitur, alter exigitur, quod pariter ab utroque debetur. Sed ut id quod dicimus alicuius exempli manifestatione clarescat, constituamus aliquos ab aliqua meretrice gemmos editos, atque ut ab alys colligerentur, expositos: horum sine Baptismo expiravit unus, alius baptizatus: quod hic fatum aut fortunam fuisse dicamus, quæ omninò nulla sunt? quam personarum acceptionem, quæ apud Deum nulla est, etiamsi in istis ulla esse potuisset, qui utique nihil habebant, unde alter alteri præferretur, meritaque nulla propria, sive bona, quibus mereretur alius baptizari; sive mala, quibus alius sine Baptismate mori? An aliqua parentum fuerunt, ubi fornicator pater, meretrix mater? sed qualiacunque illa fuerint, non utique istis tam diversâ conditione morientibus ulla diversa, sed utrique communia. si ergo nec fatum, quia nullæ sic stellæ ista decernunt: nec fortuna, quia non fortuiti casus hæc agunt; nec personarum, nec meritorum diversitas hoc fecerunt, quid restat, quantum ad baptizatum attinet, nisi gratia Dei, quæ vasis factis in honorem gratis datur, quantum autem ad non baptizatum* IRA DEI, *quæ vasis in contumeliam pro ipsius massæ meritu redditur? Sed in illo qui baptizatus est, gratiam Dei vos confiteri cogimus, & meritum eius nullum præcessisse convincimus : de illo autem sine baptismate mortuo, cur ei defuerit sacramentū, quod & vos fatemini omnibus ætatibus necessariū, & quid isto modo in eo fuerit vindicatum,* VOS VIDERITIS, *qui non vultis esse originale delictum. Nobis in duobus istis geminis unam procul dubio habentibus causam, difficultatem quæstionis, cur alius sic, alius verò sic mortuus est, velut non solvendo solvit Apostolus; Qui cum & ipse de duobus*

geminis

geminis tale aliquid propositum fuisset, propter quod non ex operibus, quia nondum operati fuerunt aliquid boni vel mali, sed ex vocante dictum est, Maior serviet minori: Et Iacob dilexi, Esau autem odio habui: & huius profunditatis horrorem, usque ad hoc perduxisset ut diceret, Ergo cuius vult miseretur, & quem vult obdurat: sensit continuò quid moveret, & sibi verba contradicentis, quæ apostolicâ authoritate coërceret, opposuit. Ait enim, dicis itaque mihi, quid adhuc conqueritur. Nam voluntati eius, quis resistit? Respondit que ista dicenti, O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, quare sic me feciſti? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam. Deinde secutus tam magnum abditumque secretum, quantum aperiendum hominibus esse iudicavit, aperuit dicens: Si autem volens Deus ostendere iram, & demonstrare potentiam suam, attulit in multa patientia vasa iræ quæ perfecta sunt in perditionem, & ut notas faceret divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam, hoc est gratiæ Dei non solùm adiutorium, verùm etiam documentum: Adiutorium scilicet in vasis misericordiæ, in vasis autem iræ documentum; in eis enim ostendit iram, & demonstrat patientiam suam, quia tam potens est bonitas eius, ut bene utatur etiam malis, & in eis facit divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quoniam quod ab iræ vasis exigit iustitia punientis, hoc vasis misericordiæ dimittit gratia liberantis. Nec beneficium quod quibusdam gratis tribuitur, appareret, nisi Deus alijs ex eadem massa pariter reis iusto supplicio condemnatis, quid utrisque deberetur, ostenderet.

Quartum argumentum ex eo desumitur, quòd non solùm Augustinianæ doctrinæ adversarij, sed & fidelissimi sectatores ac propugnatores, eam, quam tradidimus, fuisse Augustini sententiam agnoverint. De adversarijs id liquidò constat ex Capitulis Gallorum & objectionibus Vincentianis apud Prosperum suprà, sicut & ex argumento illo mox relato de acceptione personarum, adversùs Augustinum toties objecto. Accedit quòd ex recentioribus adversarijs, Molinam idipsum ingenuè confitentem superiùs audiverimus. De Sectatoribus ac Propugnatoribus Augustinianæ doctrinæ idem patet 1°. in Hilario, qui in Epistola ad Augustinum præfixa libris de Præd. Sanctorum & bono Persever. de Massilienſibus sic Augustinum instruit: *Inde est*, inquit, *quod & illud pariter non accipiunt, ut electorum reiectorumque esse definitum numerum velint: atque illius sententiæ expositionem*, NON EAM QVÆ A TE EST DEPROMPTA *suscipiant, id est, ut non nisi omnes*

homines salvos fieri velit, & non eos tantùm, qui ad Sanctorum numerum pertinent, sed omnes omninò, ut nullus habeatur exceptus. Ex quibus paucis verbis duo manifestissimè colliguntur: unum est, Hilarium agnovisse, Apostolicum illud testimonium, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non exponi ab Augustino de omnibus omninò hominibus nullo excepto, sed de iis tantùm qui *ad sanctorum numerum pertinent.* Alterum est, Massilienses eadem verba Apostoli de omnibus omninò hominibus absque ulla exceptione intellexisse, idque contra expositionem Augustini.

De Prospero, altero Augustinianæ mentis (fatentibus etiam Molinianis) fidelissimo interprete: res hæc adeò perspicua est, ut mirum sit hominem alicujus frontis ausum fuisse, contrarium si tam præfidenter obtrudere: non enim incidenter aut quasi aliud agens, sed directè & ex proposito Prosper Augustinianam expositionem à nobis traditam propugnat, & oppositam Pelagianorum & Massilienſium, impugnat. Nam Massilienſium dogmata Augustino describens, non solùm dicit eos Augustinianā sententiam de voluntate Dei respectu salutis Electorum respuisse, sed adjcit, inde alium eorum errorem de initio salutis ex nobis, pullulasse: *Itaque*, inquit, *quantum ad Deum pertinet, omnibus paratam*, dicunt Massilienses, *vitam æternam; quantum autem ad arbitrij libertatem, ab his eam apprehendi, qui* DEO *sponte crediderint, & auxilium gratiæ merito credulitatis acceperint.* Vides hic relatum dogma Massilienſium etiam de merito credulitatis sive de initio salutis ex nobis: audi jam rationem, ob quam in erroris illius barathrum corruerint. *In istam verò*, inquit, *talis gratiæ prædicationem hi*, QVORVM CONTRADICTIONE OFFENDIMVR, *cum prius meliora sentirent, ideò se vel maximè contulerunt, quia si profiterentur ab ea omnia bona merita præveniri, & ab ipsa ut possint esse, donari; necessitate concederent Deum secundum propositum & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam: quia nemo nisi per gratiam iustificetur, & nemo nisi in prævaricatione nascatur.* Sed & paulò superiùs recenset argumenta, quibus propositum illud divinæ voluntatis ad solos electos ab Augustino restrictum, impugnabant. *Hoc autem propositum*, inquit, *vocationis* DEI, *quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani, eligendorum & reijciendorum* DICITVR *facta discretio, ut secundùm quod placuit creatori, alij vasa honoris, alij vasa contumeliæ sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & Sanctis occasionem torporis afferre, eò quòd in utramque*

a Epist. Prosp. ad August.

que partem superfluus labor sit, si neque reiectus ullâ industriâ possit intrare, neque electus ullâ negligentiâ possit excidere, & sub incerta spe cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat Prædestinantis electio, cassa sit annitentis intentio.

Idem prosper in Epist. ad Ruff. quâ ex professo Pelagianos eorumque reliquias impugnat; *Ab hac*, inquit, *confessione gratiæ, ideo quidam resiliunt; ne cùm eam talem confessi fuerint, qualis divino eloquio prædicatur, & qualis opere suæ potestatis agnoscitur, etiam hoc necesse habeant confiteri, quòd ex omni numero hominum per sæcula cunctanatorum, certus apud Deum definitusque sit numerus Prædestinati in vitam æternam populi, & secundùm propositum Dei vocantis electi.* QVOD QVIDEM TAM IMPIVM EST NEGARE, QVAM IPSI GRATIÆ CONTRAIRE. *Neque enim remotum est ab inspectione communi, quot sæculis, quàm innumera hominum millia erroribus suis, impietatibusque dimissa sine ulla veri Dei cognitione defecerint. Sicut etiam in Actibus Apostolorum, Pauli & Barnabæ verba declarant, dicentium Iconijs: viri fratres quid hæc facitis? & nos mortales sumus similes vobis homines, annuntiantes vobis ut ab his vanis convertamini ad Deum vivum, qui fecit cælum & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum relinquens, benefaciens ei, de cælo dans pluvias & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda eorum. Cùm utique sveis vel naturalis intelligentia, vel usus beneficiorum Dei ad capessendam vitam æternam sufficere potuisset, nostro etiam tempore rationalis nos contemplatio, & temperies aëris, & fructuum copia ciborumque salvaret: quia scilicet melius, naturâ utentes, creatorem nostrum propter quotidiana ipsius dona coleremus. Sed absit ab animis piorum & Christi sanguine redemptorum stulta nimirùm & perniciosa persuasio. Naturam humanam non liberat extra unum mediatorem Dei & hominum, hominem Christum Iesum: sine illo nemini salus est. sicut ipse fecit nos, & non ipsi nos: ita ipse reficit nos, & non ipsi nos. Ac ne sibi facultas hominis pretium reparationis huius, vel post restitutionem sui, per opera videretur iustitiæ repensare, effuderunt se divitiæ bonitatis Dei in ipsa quorundam primordia parvulorum: In quibus nec præcedens eligitur, nec sequutura devotio, non obedientia, nec discretio, non voluntas. De his enim loquor, qui mox ut nati sunt renascuntur: & rapti ab hac vitæ æternæ beatitudini deputantur. Cùm tamen innumerabilis multitudo eiusdem naturæ, eiusdem conditionis, infantium, sine regeneratione decedat. De qua dubitari non potest, quòd partem in Dei civitate non habeat.* ET VBI EST ILLVD, QVOD

NOBIS QVASI CONTRARIVM, A NON INTELLIGENTIBVS SEMPER OPPONITVR: QVOD DEVS OMNES HOMINES VELIT SALVOS FIERI, ET AD AGNITIONEM VERITATIS VENIRE? *Numquid non sunt de omnibus hominibus, qui à præteritis generationibus usque in hoc tempus sine* Dei *cognitione perierunt? Et si maioribus natu (quod non rectè dicitur) mala opera, quæ libero arbitrio commiserant, obfuerunt, quasi boni, non mali gratiâ liberentur: inter salvatos parvulos, & non salvatos parvulos, quæ meritorum potuit esse discretio? quid istos introduxit in regnum Dei? quid istos excluſit a Dei regno? Equidem si meritum consideres, non una pars salvari meruit, sed utraque damnari; quia omnibus in Adæ prævaricatione prostratis nisi quosdam assumeret misericors gratia, maneret super universos inculpatâ iustitia. Quæ autem sit discretionis istius in secreto consilio Dei causa vel ratio, & supræ facultatem humanæ cognitionis inquiritur, & sine fidei diminutione nescitur: modo confiteamur neminem immeritò perdi, neminem meritò liberari; & omnipotentissimam Domini voluntatem omnes salvare, & omnes ad agnitionem veritatis imbuere,* QVOS VVLT OMNES FIERI SALVOS, *& ad agnitionem veritatis venire.* NISI ENIM *ipso vocante, docente, salvante nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur.*

Non potuiſſet clarioribus verbis expoſitionem Auguſtinianam primo & ſecundo loco à nobis ſuprà traditam exprimere. Videamus interim quâ cenſurâ oppoſitam ſententiam, textum Apoſtoli ad univerſitatem generis humani extendentem, feriat.

a Reſp. ad obiect. Gall. a *Si circa universitatem generis humani salvandam, & in agnitionem veritatis vocandam, ita indifferès per omnia sæcula asserenda est voluntas Dei, ut usque quaq; neminem hominũ prætermisisse monstretur,* IMPENETRABILIS IVDICIORVM DEI ALTITVDO PVLSATVR. Qui & ibi paulò pòſt Auguſtinianã expoſitionem diſertiſſimè tradit his verbis. *Remoto ergo obscurarum turbine quæstionum, ad revelatæ nos gratiæ latitudinem conferamus. Dicamusque cum Apostolo, Quomodo Deus vult* OMNES *homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Et iterum dicamus cum Apostolo: Qui est salvator* OMNIVM, *maximè fidelium: Et audiamus Dominum dicentem Apostolis suis: Euntes ergo docete* OMNES *gentes, Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S. docentes eos quæcunque mandavi vobis. Audiamus quoque ad Abraham promissionem Dei, dicentis: In semine tuo benedicentur* OMNES *tribus terræ. Et si filij promissionis sumus, non hæsitemus diffidentiâ, sed cum Patre nostro Abraham demus gloriam Deo, & plenissimè credamus, quoniam quod promisit, potens est & facere. Audiamus David prophetantem: commemorabuntur, & convertentur*

vertentur ad DOMINUM VNIVERSI *fines terræ, & adorabunt in conspectu eius* OMNES *patriæ gentium. Et alibi: Benedicentur in ipso* OMNES *tribus terræ,* OMNES *gentes magnificabunt eum. Et alibi:* OMNES *gentes, quascumque fecisti, venient, & adorabunt coram te* DOMINE, *& glorificabunt nomen tuum.* QVÆ PROMISSIONES, QVIA VERISSIMÆ SVNT, NEC POSSVNT EX VLLA PARTE NVTARE, IN HIS IMPLENTVR, QVI SALVI FIVNT PER VNIVERSOS FINES TERRÆ: *Quoniam quod promisit* DEUS, *potens est & facere. Hæc ergò est illa* TOTIVS HVMANI GENERIS ASSVMPTIO, *hæc filiorum Dei adoptio hæc gentium plenitudo præscita & prædestinata in Christo antè constitutionem mundi, hæc est Hierusalem, quæ ab initio usque in finem lapidibus vivis & electis ædificatur, ut civitas fundata in ipso angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in* DOMINO. DE HIS LAPIDIBVS NIHIL EIICITVR, NIHIL MINVITVR, NIHIL RAPITVR. *Veritas enim dicit,* OMNE *quod dat mihi Pater, veniet ad me, & eum qui venit ad me, non ejiciam foras, Et iterum: non creditis, quia non estis de ovibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt & ego novi illas, & sequuntur me, & ego vitam æternam do illis, & non peribunt in æternum, nec quisquam rapiet eas de manu meâ.* Quis non videat Augustini nam expositionem primo, secundo, & tertio loco à nobis superius commemoratam, His Prosperi verbis exprimi? Quibus insuper insinuatur, universales Scripturæ locutiones sufficienter salvari per universalitatem incompletam alicujus communitatis, seu multitudinis de tota universitate segregratę. Vnde in sententia super eadem objectione 8. Gallorum: Deus, inquit, *qui & omnes vult salvos fieri, atque in agnitionem veritatis venire, voluntatis suæ propositum in eis implet quos præscitos prædestinavit, prædestinatos vocavit, vocatos justificavit: justificatos glorificavit: nihil amittens de plenitudine gentium, & de omni semine Israel, cui præparatum est in Christo regnum æternum antè constitutionem mundi.* EX TOTO ENIM MVNDO TOTVS MVNDVS ELIGITVR, ET EX OMNIBVS HOMINIBVS OMNES HOMINES ADOPTANTVR. Id ipsum clariùs adhuc explicat lib. 1. de vocat. gentium cap. 9. *Illi qui audito Evangelio credere noluerunt,* (inquit) *inexcusabiliores facti sunt, quam si nullum præconium veritatis audivissent. Sed certum est eos apud præscientiam Dei Abrahæ filios non fuisse, nec in illorum sorte numeratos, de quibus dictum est, Benedicentur in semine tuo omnes tribus terræ. Credituros enim promisit qui dixit, Et non docebit unusquisque proximum suum, & unusquisque fratrem suum dicens:* COGNOSCE DOMINUM, *quia* OMNES *cognoscent*

scent me à pusillo eorum usque ad magnum. Reconciliandos promisit qui dixit, Propitius ero iniquitatibus eorum. Postremò OMNES *sine cuiusquam exceptione promisit, qui dixit, per memetipsum iuro, nisi exibit de ore meo iustitia, & verba mea non avertentur, quia mihi flectetur* OMNE *genu, & confitebitur* OMNIS *lingua* DEO. *Hic si dicamus non fieri, quod Deus iuravit esse faciendum, falsitatem Deo (quod absit) & mendacium asscribimus veritati. Si autem ut pietas fidesque persuadent,* DEI *verba non excidunt, & fit omninò quod statuit: quomodò nobis veracis promissionis firmitas apparebit, cùm multa adhuc hominum millia damoviis servsiant, & idolis genu flectant? Nisi huiusmodi denuntiationes* DEI *secundùm illam incommutabilem scientiam editas noverimus, in qua apud illum iam universitas humana discreta est, & sive de bonis, sive de malis loquatur, ita unius partis meminit, quasi neminem hominum prætermittat. Nam cum dicit Apostolus, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova: nunquid non omnes homines videtur dixisse renovatos? Aut cum dicit: Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem habitare & per ipsum reconciliari omnia in ipso: nunquid non ita loquitur, quasi neminem velit exortem huius reconciliationis intelligi?* AUT *cum ait, Novissimis istis diebus locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem* VNIVERSORVM: *Nunquid aliud sonat forma sententiæ, quam omnes* HOMINES *in Christi hæreditate à Patre esse transcriptos, secundùm Prophetiam* DAVID, *dicentis:* POSTULA *à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ? Dicente enim* DOMINO: *Si exaltatus fuero à terra,* OMNIA *trahan ad me: nonne* VNIVERSORVM *videtur promissa conversio? Aut cum de Ecclesia prophetatur & dicitur:* OMNIS *vallis replebitur, &* OMNIS *mons & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, & aspera in vias planas, nunquid* VLLVS HOMINVM *videtur omissus, qui non significatus sit Christo esse subdendus? Quid cùm dicitur, Et veniet* OMNIS *caro in conspectu meo, ut adorent in Hierusalem, dicit Dominus? Aut illud: Et erit in diebus illis: Effundam de spiritu meo super* OMNEM *carnem? Aut illud:* ALLEVAT DOMINUS OMNES *qui corruunt, & erigit* OMNES *elisos? Nunquid non ita pronuntiatum est quasi ab hoc Dei munere nemo discretus sit?* HABET ERGO POPVLVS DEI PLENITVDINEM SVAM: *Et quamvis magna pars hominum salvantis gratiam aut repellat, aut negligat, in Electis tamen & Præscitis atque ab omnium generalitate discretis, specialis quadam censetur* VNIVERSITAS, *ut de* TOTO MVNDO TOTVS MVNDVS LIBERATVS, *& de omnibus hominibus* OMNES HOMINES *videantur assumpti, sicut etiam cùm de impijs sermo est, ita locutionem suam divinus stylus ordinat, ut ea quæ de quadam parte dicuntur, ad* OMNES HOMI-

HOMINES *pertinere videantur: veluti est illud, quod ait Ioannes Baptista:* Qui de cælo venit, *super omnes est, quod vidit & audivit, testificatur, & testimonium eius* NEMO *accipit. Aut illud apostoli:* OMNES *quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. Aut illud quod Psalmus Davidicus canit:* Dominus de cælo prospexit super filios hominum, *ut videat si est intelligens, aut requirens Deum.* OMNES *declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. His igitur & alijs documentis, quæ possunt ab inquirentibus numerosiora proferri, non dubiè* DEMONSTRATVR, *interdum & pro parte terræ,* OMNEM TERRAM, *& pro parte mundi* TOTVM MVNDVM, *& pro parte hominum* OMNES HOMINES *nominari.* Et alibi: z *Secundùm marcum* Apostolis *ita dicitur: Ite in orbem universum, prædicate Euangelium* OMNI *creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus fiet, qui verò non crediderit, condemnabitur. Nunquid hac præceptione ullarum nationum, ullorumve hominum facta discretio est?* NEMINEN MERITO EXCEPIT, NEMINEM SEPARAVIT GENERE, NEMINEM CONDITIONE DISTINXIT. Et alibi: a *Sive ergo circumcisio, sive præputium, peccato vniversaliter concludebatur, unusque omnes reatus obstrinxerat, & inter magis, minusve impios nemo erat qui posset absque Christi redemptione salvari: Quæ redemptio universo sese intulit mundo & omnibus hominibus indifferenter innotuit:* QVANDOQVIDEM *in die quinquagesimo ab illo Paschæ in quo se hostiam Deo verus Agnus obtulerat, cum Apostoli, & qui cum eis unanimes erant, repleti Spiritu Sancto linguis omnium gentium loquerentur, conveniebat excita miraculo diversi generis hominum multitudo, ut Euangelium Christi in eis qui aderant,* TOTVS MVNDVS *audiret:* Et alibi; b *Et cur hac manifestatione qua nunc universis nationibus innotescit, antea revelata non fuerint, nullam posse comprehendere, nullam intelligentiam penetrare; cum tamen illud quod de bonitate Dei pijssimè creditur, quia omnes homines velit salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire, non oporteat, nisi perpetuum æternumque sentiri,* SECVNDVM EAS MENSVRAS, *quibus Deus dona generalia specialibus novit cumulare muneribus.* Et alibi: c *Sive igitur novissima contemplentur sæcula, sive prima, sive media, rationabiliter & piè creditur, omnes homines salvos fieri Deum velle, semperque voluisse: & hoc non aliunde monstratur, quàm de ijs beneficijs, eâque providentiâ Dei, quam* VNIVERSIS GENERATIONIBVS *communiter atque indifferenter impendit.* Confer hæc loca Prosperi cum tertia expositione Augustiniana superiùs à nobis tradita, & mecum dices, Aut Augustinum Prosperizasse, aut Prosperum Augustinizasse; neutrum Molinizasse.

z Lib. 2. cap. 2.

a Ibid. cap. 16.

b Ibid. cap. 19.

c Ibid. cap. 25.

Porrò quòd tam prolixus fuerim in accumulandis testimonijs ex libris Prosperi de vocatione Gentium, author Thesium Apologeticarum in causa est, qui ex solis libris istis testimonia Prosperi hic allegat: Non enim sum nescius authoritatem librorum istorum longè infra authoritatem aliorum opusculorum à Prospero editorum post lectos Augustini libros contra errorem Adrumetinorum & Massilienſium, deprimi; non enim desunt qui Prosperum in libris de vocatione gentium nonnihil favere errori Massilienſium asserant. Accedit quod Prosper ipse lib. 1. de vocat. gentium cap. 1. dicat se inquisitionis & exercitij causa libros istos composuisse. *De hac igitur*, inquit, *compugnantia opinionum, qua mensura & temperantia sentiendum sit, quantum Dominus adiuverit*, ANNITER INQVIRERE, EXERCENS *atque* DISCVTIENS *modulum facultatis meæ, in his quæ cordi meo sobriè (quantum arbitror) adhæserunt.* Valet interim nobis authoritas horum librorum saltem per modum argumenti, ut vocant, ad hominem, contra authorem Thesium, qui, ut dixi, ex his solis libris Prosperi suffragium emendicat. Possumus insuper pro nobis allegare authoritatem ejusdem Prosperi, errorem Massilienſium impugnantis carmine de ingratis, d ubi sic canit.

d Cap. 13.

Sed tamen hæc aliqua si vis ratione tueri,
Et credi tam stulta capis; iam pande quid hoc sit,
Quod bonus omnipotensque Deus, non omnia subdit,
Corda sibi, pariterque omnes iubet esse fideles?
Nam si nemo usquam est, quem non velit esse redemptum:
Haud dubiè impletur, quidquid vult summa potestas.
Non omnes autem salvantur, magnaque pars est,
Quæ sedet in tenebris mortis, nec vivificatur.

Ex his Prosperi præmissis, Lectori concludendum relinquimus.

Sed ut concederemus authori Thesium Apologeticarum, omnia verba quæ citat ex Prospero, verè haberi apud Prosperum, quid quæso aliud inde efficeret, quam quod juxta Prosperum, *Deus velit omnes homines salvos fieri*? Quod nos cum Apostolo constantissimè asserimus: quonam autem sensu id intelligendum sit, hactenus non solum ex Augustino, sed etiam ex ipso Prospero fusè ostendimus. Neque verò illud primum ulla ratione concedimus: more quippe suo agit Thesium author, sua verba nobis pro Prosperi verbis obtrudẽdo: nam verba quę primo loco allegat

legat ex cap. 19. lib. 2. de vocatione gentium, non habentur apud Prosperum, & nos superiùs genuina Prosperi loco isto verba pro nobis citavimus. Malum omen est in principio mendacem deprehendi: Rogatus Aristoteles, *quid suo mendacio lucrarentur mendaces? ut cum verum dicunt*, inquit, *non eis credatur*. In verbis ex cap. 29. citatis, Prosperi textum adulterat substituendo (*quod*) pro (*quos*) Germanus Prosperi textus nostram expositionem confirmat. *Quamvis autem multi* (inquit Prosper) *amantes tenebras suas, splendorem non recipiant veritatis, & multi qui illuminati fuerant, tenebrescant; verbum tamen Dei manet in æternum, & de promissionis veritate nihil excidit. Intrat quotidie præscita & promissa gentium* PLENITVDO, *& in Abrahæ semine* OMNIS GENS, OMNIS TRIBVS, OMNIS LINGVA *benedicitur. Quod enim Pater filio dedit, filius non amittit, neque quisquam potest de manu eius eripere, quod accepit. Firmum fundamentum Dei stat, & mansuri in æternum templi ædificatio non vacillat, prætentâ super* OMNES *veritate & misericordiâ Dei: à quo quod & nemini negatur, & nulli debetur, in ijs* QVOS *promisit efficitur.* Quid clarius, quam Prosperum hic docere idipsum quod lib. 1. cap. 9. docuerat verbis supra relatis à nobis, nimirùm universales locutiones Scripturæ, sive promittentis, sive asserentis, sufficienter verificari pro certâ multitudine, quæ quidem respectu totius universitatis pars est, nihilominùs suam plenitudinem certâ consideratione habet, & ob id universitatis nomen sortitur? Quid apertius, quam Prosperum intelligere distributionem pro generibus singulorum, quando universalem promissionem Abrahæ factam explicat de *omni gente, omni tribu, omni lingua*? Quid evidentius, quam Prosperum contendere, misericordiam Dei super OMNES prætentam, in ijs effici sive impleri, *quos* promisit? Hinc enim paulò post subjungit, *nullum excidere de* PLENITVDINE *promissorum*. Spero Molinianos non ægrè laturos, si inter sectatores & propugnatores Augustinianæ doctrinæ numeremus Authorem librorum *Hypognosticôn*, quandoquidem ipsi in *Thesibus famosis* quædam testimonia ex libris istis desumpta sub ipsius Augustini nomine obtrudant, non obstante eo quòd in præfatione dictarum Thesium protestentur: *se ex sanctis Patribus nihil proferre, quod non ex genuinis eorum operibus depromptum sit.* Author itaque librorum istorum in fine libri sexti, expositionem testimonij Apostolici ab Augustino traditam, & à nobis hactenus probatam, disertissimè tradit his verbis: *Sed si adhuc hac redditâ*

e lib. 2. c. 29. de vocat. gent.

ratione vultis esse contentiosi, nec acquiescere veritati, nobis tamen eò quòd male de Deo iusto ac misericordissimo sentiamus, calumniari desinite: sed ipsum potiùs Dominum Iesum Christum, cuius Euangelium sequimur, si audetis arguite: cum illo iurgium sumite litigandi: illi, quod absit, malè sensisse de Deo Patre suo, calumniamini; qui ait, Multi quidem vocati, pauci vero electi. Et, nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum. Et, Nemo potest venire ad me, nisi datum ei fuerit a Patre meo. Et, non omnes capiunt verbum hoc, nisi quibus datum est. Cætera etiam quam plurima. Falsum est ergo, inquies, quod ait Apostolus de Deo, Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis suæ venire? Omninò non est falsum, quia omne quod vult Deus facere potest, nec prorsus humanâ voluntate quod vult præpeditur. Sed quæro à vobis, ut dicatis, quare Deus qui vult omnes homines salvos fieri, quorundam, ut dicit Isaias Propheta, excæcat oculos ne videant, & obdurat corda ne intelligant, ne convertantur & sanentur? Quod verum esse Ioannes Euangelista confirmat dicens de Iudæis: Propterea non poterant credere, quia dixit Esaias: Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis & intelligant corde, & convertantur, & sanem eos. Item in Euangelio secundum Marcum cùm Iesum interrogarent Discipuli sui de parabola seminis: vobis, inquit, datum est, nosse mysterium regni Dei: illis autem qui foris sunt, omnia fiunt, ut videntes videant & non videant, & audientes audiant, & non intelligant, ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata. Dicite igitur, Quare Deus qui personarum acceptor non est, & vult omnes homines salvos fieri, aliquorum corda reserat ad credendum, oculos illuminat ad videndum, & ad sciendum mysterium regni cælorum, quo scilicet salvi fieri possint: aliorum verò, ut lectionis textus dixit, involvens in parabolis veritatem, obtundit cor, excæcat oculos, claudit aures, ne Euangelium salutis agnoscant, ne remissionem accipiant peccatorum? Dicite quæso qualiter hæc loca Euangelij accipitis: docete quid hic de Deo, qui vult omnes homines salvos fieri, sentitis. Ecce iam omnes generaliter salvi non sunt, cùm alijs datur viam nosse salutis, alijs non datur. Hæc itaque cùm facit Deus, non personarum acceptione facit, non iniustitia, sed iustitia inenarrabili, & misericordia indebita. Quoniam verò hinc liquidò utraque pars dicere nihil valemus, credamus tantùm, reum mortis ex iudicis voluntate pendere. Ne quisquam autem putaret divino iudicio fieri non omnes homines salvari, dixit Apostolus qui vult omnes homines salvos fieri. QVAPROPTER OMNES HOMINES QVI SALVANTVR, DEI VOLVNTATE SALVANTVR. Deus enim noster, Deus salvos faciendi, & Domini exitus mortis. Et quia ira in furore eius, & vita in voluntate

ipsius.

ipsius. Intelligite itaque in furore iustitiam, in voluntate misericordiam.

Inter sectatores & propugnatores Augustinianæ doctrinæ non immeritò recensere possumus Africanos illos Episcopos in Sardinia exules, qui in Epistola sua Synodica Operibus Fulgentij insertâ magnificum istud testimonium de Augustino præbent, dicentes: *Præ omnibus studium gerite libros S. Augustini quos ad Prosperum & Hilarium scripsit, memoratus fratribus legendos ingerere; quorum mentionem Beatæ memoriæ Hormisda sedis Apostolicæ gloriosus Antistes in Epistolæ quam consulenti se sancto fratri consacerdotique nostro Possessori rescripsit, cum magno præconio Catholicæ laudis inseruit, cuius hæc verba sunt: de arbitrio tamen libero, & gratiâ Dei quid Romana, hoc est Catholica sequatur & servet Ecclesia, licet in varijs libris B. Augustini & maximè ad Prosperum, & Hilarium abundè possit agnosci, tamen & in scrinijs Ecclesiasticis expressa capitula continentur.* Hi igitur Africani Episcopi in prædicta Epistola Synodica, expositionem testimonij Apostolici ab Augustino haustam his verbis tradunt: *Omnes autem Prædestinati ipsi sunt, quos vult salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire: qui propterea* OMNES *dicuntur, quia in utroque sexu, ex omni hominum genere, gradu, ætate & conditione salvantur. Semper quippè voluntas Dei omnipotentis impletur, quia potestas eius nullatenus vincitur: ipse est enim, qui omnia quæcunque* VOLVIT *fecit in cælo & in terra in mari & in omnibus abyssis, & cuius voluntati nemo resistit.* Non potuissent clarioribus verbis Augustinianam Expositionem superius tertio loco à nobis traditam exprimere; ubi obiter observa eosdem præmisisse hæc verba: *Proinde ut de ijs quæ vestris litteris indidistis quid habeat* CATHOLICI DOGMATIS VERITAS, *intimemus, singula breviter definire curabimus sequentes donum eiusdem Gratiæ, quod* SS. PATRVM *cordibus & linguis ipsa est dignata infundere.* Vbi vides Episcopos illos habuisse tanquam fidei dogmata, definitiones illas Synodales, quarum una est illa, quam retulimus de expositione testimonij Apostolici, *Deus vult omnes homines salvos fieri.*

Neq; verò hoc loco prætermittendus est *Fulgentius*, Augustinianæ doctrinæ mirificus prædicator, & studiosissimus sectator; cujus illustre de ipso Augustino testimonium extat lib. 2. de veritate Prædest. cap. 18. *Hæc itaque*, inquit, *Catholicorum Patrum Apostolicis institutionibus tradita permanet in Ecclesijs sine aliqua dubitatione doctrina, quam Græci Latinique Pontifices S. Spiritus infusione firmati, uno atque indissonabili semper tenuere consensu. In qua Beatus Augustinus*

indutus virtute ex alto ABVNDANTIVS ILLIS OMNIBVS LABORAVIT: *non autem ipse, sed Gratia Dei cum illo. Ipsius enim ministerio Dominus* VBERIOREM *huius rei fidelibus suis institutionem præbuit, quippe adhuc ipso in corpore constituto Pelagiana hæresis adversùs gratiam Dei mortiferis ausibus rebellavit. Nec defuit in vita benignitas miserantis Dei, quæ militem suum spiritalis Gratiæ armis tantò fortiùs præcingeret, quantò acriùs adversùs eandem vasa iræ* Diabolus *instigaret.* PROINDE MEMORATUS Dei Pontifex *turrim fortitudinis ipsam Gratiam tenens, & exinde cuncta hostilium machinamenta telorum cælestis iuvaminis virtute confringens, non solùm ipse de hoste victoriam referens triumphavit, quin etiam* POSTERIS CERTANDI ET VINCENDI ORDINEM, SI QVANDO VICTA PRAVITAS RECIDVO AVSV INFANDVM CAPVT ERIGERE NITETVR, OSTENDIT. *Sensum quippè Christi habens tam gratiæ Dei quàm humani arbitrij & officia discrevit & merita,* SEMPER DIVINIS HVMANA SVBIICIENS, *& veraciter docens, divinitùs homini & gratuitò iustificationis donum, & bonæ voluntatis exordium, & plenum tribui glorificationis effectum.* HVNC LEGAT OMNIS, QVI SALVTEM ÆTERNAM ADIPISCI DESIDERAT, *humiliter orans misericordiæ Dominum, ut eundem spiritum intelligentiæ legens accipiat,* QVEM ILLE ACCEPIT VT SCRIBERET: *Et eandem illuminationis gratiam adipiscatur ut discat,* QVAM ILLE ADEPTVS EST VT DOCERET. Hæc Fulgentius de Augustini laudibus. Qualiter verò Fulgentius Apostolicum illud testimonium, *Deus vult omnes homines salvos fieri* interpretetur, melius ex ipso sensum suum promente, quam ex ullo interprete colligi potest. Libro itaque de Incarn. & Gratia D. N. Iesu Christi cap. 29. expositionem testimonij Apostolici aggreditur his verbis: *Illud verò Apostolicum, ubi dicitur de Deo: Qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, non sicut oportet intelligunt, qui hanc Dei voluntatem sicut in vasis misericordiæ, sic & in vasis iræ accipiendam existimant:* tum cap. 31. post longam ventilationem Apostolici testimonij per duo præcedentia capita, sensum suum, quem ex Augustino hauserat, his verbis disertissimè exprimit. *Quocirca illos omnes quos Deus vult salvos fieri,* SIC INTELLIGERE DEBEMVS, *ut nec aliquem putemus salvari posse nisi volente Deo, nec existimemus voluntatem omnipotentis Dei aut* IN ALIQVO *non impleri, aut aliquatenus impediri.* OMNES ENIM QVOS DEVS VVLT SALVOS FIERI, SINE DVBITATIONE SALVANTVR, *nec possunt salvari nisi quos Deus vult salvos fieri,* NEC EST QVISQVAM QVEM DEVS SALVARI VELIT,

VELIT, ET NON SALVETVR, *quia Deus noster omnia* QVÆCVMQVE VOLVIT *fecit. Ipsi omnes utique salvi sunt*, QVOS OMNES *vult salvos fieri, quia hæc salus non illis ex humana voluntate nascitur, sed ex Dei bonæ voluntate præstatur. Veruntamen in his omnibus hominibus quos Deus vult salvos facere*, NON TOTVM OMNINÒ GENVS SIGNIFICATVR HOMINVM, SED OMNIVM VNIVERSITAS SALVANDORVM. *Ideo autem* OMNES *dicti sunt, quia ex omnibus hominibus omnes istos divina bonitas salvat, id est, ex* OMNI GENTE, CONDITIONE, ÆTATE, EX OMNI LINGVA, *ex* OMNIVM *provincia.* IN HIS OMNIBVS ILLE SERMO NOSTRI REDEMPTORIS IMPLETVR, *quo ait: Cùm exaltatus fuero a terra*, OMNIA TRAHAM AD MEIPSVM. *Quod non ideo dixit, quia* OMNES OMNINÒ *trahit, sed quia nemo salvus fit, nisi quem ipse traxerit. Nam & alibi dicit: Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me, traxerit eum. Item alibi:* OMNE *quod dedit mihi Pater, ad me veniet.* HI ERGO SVNT OMNES, QVOS VVLT DEVS SALVOS FIERI, *& ad agnitionem veritatis venire.* EST AVTEM FAMILIARE DIVINIS ELOQVIIS, VT OMNES NONNVNQVAM DICANT, NEC TAMEN OMNE HVMANVM GENVS IN IPSIS OMNIBVS SEMPER INTELLIGI DEBERE COMMONEANT, *Sicut est illud quod dicit Dominus per Prophetam: In novissimis diebus effundam de spiritu meo super* OMNEM CARNEM. *Quod in centum viginti hominibus, in quos Spiritus Sanctus linguis igneis venit, Factum B. Petrus ostendit. Si ergo hic* OMNEM CARNEM OMNES OMNINÒ PVTAVERIMVS HOMINES INTELLIGI, INCIPIET (QVOD ABSIT) MENDAX ÆSTIMARI DIVINVS SERMO. *Est autem Deus verax, & eloquia Domini eloquia casta. Super* OMNEM IGITVR CARNEM *sicut se Deus effusurum de spiritu suo repromisit, sic fecit, sic facit, sic usque in finem sæculi facturus est.* PRORSVS SVPER OMNEM CARNEM, *id est,* SVPER OMNES HOMINES *effundit de spiritu suo*, SCILICET SVPER ILLOS HOMINES QVOS VVLT SALVOS FIERI. *Et ut qui sint* OMNES *isti plenius noverimus, eiusdem B. Petri sermonibus auscultemus, qui illam prædicationem suam S. Spiritu repletus hac exhortatione concluſit: Pœnitentiam, inquit, agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis Donum Spiritus Sancti: vobis enim est repromissio, & filijs vestris, &* OMNIBVS *qui longè sunt,* QVOSCVNQVE *advocaverit Dominus Deus noster.* OMNES ITAQVE DIXIT, SED QVOSCVNQVE DOMINVS ADVOCAVERIT: *Quos etiam Beatus Paulus secundùm propositum vocatos insinuat. Qui alio quoque loco ait:*

Conclu-

Concluſiſſe Deum OMNIA *in incredulitate, ut* OMNIVM *miſereatur.* Et *tamen* Deus NON ITA OMNIVM OMNINÒ *miſeretur, quos in incredulitate concluſit, ut omnibus infidelibus gratiam fidei miſericorditer donet, cùm tamen eandem gratiam fidei non infidelibus* Deus *miſericors donet, ſed illis proculdubiò de quibus ad Moyſen dicit: Miſerebor cui miſereor, & miſericordiam præſtabo cuius miſerebor. Gratiam igitur voluntariæ donationis oſtendens, ſicut* Dominus *ſuis dignatus eſt loqui diſcipulis: Vobis datum eſt noſſe myſterium regni cælorum, illis autem non eſt datum. Item dicit: qui poteſt capere capiat. ſed ut ipſam capacitatem divinâ doceret largitate concedi, alio loco ait: Non omnes capiunt verbum, ſed quibus datum eſt.* HI SVNT ERGO OMNES QVORVM DEVS MISERETVR, *quia miſericordia ipſius præveniuntur ut credant, & gratis ſalvi fiant per fidem. Eorum namque credulitas non ex humana voluntate ſumit initium, ſed ipſi voluntati fides gratuita Dei miſerentis largitate donatur.* HANC OMNIVM DISCRETIONEM, QVAM FIDELIS DEBET INTELLECTVS OMNINÒ SERVARE, *B. Paulus uno epiſtolæ ſuæ loco ſic poſuit, ut* OMNES HOMINES SINE ALIQVA EXCEPTIONE *dicens, ſtatim quoſdam* OMNES HOMINES *exceptis aliis intimaret. Ait enim: Sicut per unius delictum* IN OMNES HOMINES *in condemnationem, ſic & per unius iuſtitiam in* OMNES HOMINES *in iuſtificationem vitæ. Nunquidnam quia* IN OMNES *in condemnationem, &* IN OMNES HOMINES *in iuſtificationem Apoſtolus dicit, ideo* PRORSVS OMNES HOMINES *quos per peccatum Adæ originaliter conſtat eſſe damnatos, ſimul* OMNES EOSDEM *credere debemus iuſtificatos eſſe per Chriſtum, cum innumerabiles* INFIDELIVM MORTES OBSISTANT, *qui ſine gratia iuſtificationis de hac vita tranſeunt, & abſque ſacramento Baptiſmatis, ad ſedem mortis æternaq; ſupplicia rapiuntur. Reſtat ergo* VT NON OMNES OMNINÒ *quos in condemnationē ponit Apoſtolus, tranſire ad iuſtificationis gratiam ſentiamus, ſed quoſdam ex illis omnibus.* OMNES ISTOS ITAQVE OMNES *per Adam in condemnationem eſſe filios iræ, & ex eis quoſdam per Chriſtum* OMNES ESSE FILIOS GRATIÆ. *Illos ergo eſſe* OMNES *quos per primum hominem propago peccatrix carnali generatione condemnat:* OMNES *enim terreni ſunt, qui terreni hominis imaginem gerunt, &* OMNES *cæleſtes, qui ad æternam vitam imaginem hominis cæleſtis accipiunt. Iterum dicit Propheta:* OMNES GENTES *quaſcunque feciſti venient, & adorabunt coram te, & glorificabunt nomen tuum in æternum. Dominus autem ſuis fidelibus dicit: Eritis odio* OMNIBVS GENTIBVS *propter nomen meum. Nunquid ergo contrarys ſibi repugnat Scriptura divina ſententijs? Abſit. ſed & illos* OMNES, *& iſtos* OMNES VERACITER

CITER DICIT, *id est,* & OMNES FIDELES *qui nomen* Domini *in* OMNIBVS GENTIBVS *glorificant*, & OMNES INCREDVLOS *qui per easdem* OMNES GENTES *in odio nominis Christi fidelium que eius, mortiferâ impietate perdurant. Tale quiddam est etiam in Epistola quam Colossensibus B. Apostolus scribit, ubi dicit: Quia in Christo condita sunt* VNIVERSA *in cœlis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive potestates.* OMNIA PER IPSVM & *in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, &* OMNIA IN IPSO CONSTANT. *Et paulò post ait: Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum* RECONCILIARI OMNIA IN IPSVM *pacificans per sanguinem crucis eius, sive quæ in terris sunt, sive quæ in cœlis sunt. Nunquid diabolum & angelos eius pacificare credimus? Absit: qui enim sic sentire voluerit, bicipitem laqueum geminæ impietatis incurret, ut aut diabolum & angelos eius per spiritum creatos esse neget, aut eos reconciliandos per sanguinem crucis eius affirmet. Veruntamen quisquis harum sententiarum prævitate qualibet involvitur,* CAVEAT NE CVM IPSO DIABOLO, ATQVE ANGELIS EIVS ÆTERNÆ COMBVSTIONIS PVNITIONE DAMNETVR. *Vnius enim eiusdemq; impietatis est reus, si quis diabolum aut non à Christo creatum, aut reconciliationi Christi credat quandoque reddendum. Cùm utique si eum Christus Dominus non creasset, eius damnabilis à Christo discessio non esset. Et si eum Christus quandoque salvaturus esset, non ore Christi pronuntiaretur eius æterna cõbustio.* OMNIA *ergo per Christum & in Christo creata sunt, quia nihil est quod non per filium, & in filio creaverit* Pater. *Et* OMNIA *per ipsum atque in ipso reconciliantur,* QVIA NVLLVS EST HOMINVM QVI SINE CRVCE CHRISTI RECONCILIATIONIS BENEFICIVM CONSEQVATVR. EX HAC ERGO REGVLA QVÆ CÆLESTIBVS INSERTA MONSTRATVR ORACVLIS, *sic intelligamus* OMNES HOMINES *quos vult Deus salvos fieri, ut noverimus* OMNES QVI SALVANTVR *non nisi ex eius gratuita bonitate salvari, ut enim quisque salvetur, nulla præcedunt humanæ voluntatis bona merita, sed sola* Dei voluntas humanæ salvationis est causa. *Ira enim in indignatione eius,* & VITA IN VOLVNTATE EIVS. *Ira igitur eius nostræ iniquitatis est meritum, vita verò nostra voluntatis eius est donum. Sicut enim* Pater *suscitat mortuos & vivificat, sic & filius* QVOS VVLT *vivificat.* EOSDEM AVTEM VIVIFICARI VVLT, QVOS VVLT SALVOS FIERI. *Sic ergo* QVOS VVLT SALVAT, *quemadmodum* QVOS VVLT VIVIFICAT. *Nihil namque* VOLVIT ET NON FECIT, *qui Scriptura teste,* OMNIA QVÆCVNQVE VOLVIT FECIT. *Proinde non indignè dicimus aliquid*

Deum nolle quod possit. NEFAS EST AVTEM, SI QVIS OMNIPOTENTEM DICAT ALIQVID FACERE NON POSSE QVOD VELIT, VOLVNTATI ENIM EIVS QVIS RESISTET? *Nemo utique, quia non est aliqua natura quæ ab eius creatione sit aliena. Et sicut nihil naturaliter subsistit quod ille non fecerit, ita nihil provenit in salutem hominum quod ille non in æterna bonæ voluntatis suæ dispositione faciendum prædestinaverit, à quo & fides gratis infunditur, per quam bene ambulemus, & perseverantia donatur per quam ad speciem pervenire possimus. Hæc autem dona sua Deus in æterna atque incommutabili habet voluntate disposita, in quapræordinavit atque præparavit, & quæ daret, & quibus daret. Ipse enim prædestinando præparavit gratiæ donum, quia gratiam donando implet* PRÆDESTINATIONIS *effectum.* Contra hanc apertissimam Apostoli testimonij ad solos salvandos restrictionem, tot exemplis ex divina Scriptura depromptis confirmatam: hanc lucidissimam commentitiæ ampliationis ad reprobos, tot manifestis experimentis reprobatam, exclusionem: hanc fidissimam Augustinianæ mentis ab integerrimo Interprete factam & tot argumentis solidatam, expressionem; audet quisquam sinistræ interpretationis murmur emittere, atque perspicuæ syncerissimæq; sententiæ nubem obliquæ ambiguitatis obtendere? Audet sanè Apologeticarum Thesium author. *Non,* inquit, [a] *ad verba (nisi & Apostolum argui velint) sed ad sensum Semi-Pelagianorum, qui reprehenduntur, reflectere debuissent Adversarij. Docebant Semi-Pelagiani gratiam secundum merita nostra dari, secundum demerita negari, & sic in potestate nostra esse ut consequamur salutem: in quem sensum vrgebant verba Apostoli, ut satis indicat Augustinus* &c. Ecce murmur sinistræ interpretationis; nubem obliquæ ambiguitatis; clypeum stramineum, Augustinianæ romphææ acie contritilem; umbraculum cereum aut potius seveum, ad primum Solis conspectum liquabile; ficulneum denique perizoma ad tegendum Ant-Augustinianæ expositionis nuditatem, consutum. Nimirum Semi-Pelagiani non satis proprijs verbis sensum suum expressêrunt, sed ab hoc novo interprete eam expressionem expectare debuerunt. Enimverò quis non rideat hujus viri præsumptuosam parenthesin, NISI ET APOSTOLVM ARGVI VELINT? nimirum, Ipso Censore, quotquot testimonium Apostolicum ad solos salvandos restringunt, Apostolum falsitatis arguunt: ac per hoc quoties Augustinus vel ejus discipuli, hactenus citati, affirmant verba Apostoli, sive commodè, sive pro generibus singulorum tantùm

[a] Thes. 1. Apol.

tùm, intelligi posse aut debere, toties Apostolum falsitatis arguunt: similiter cùm dicunt universales locutiones Prophetarum, Euangelistarum, Apostolorum, posse aut debere restrictè exponi, toties ab eis Scriptores Canonici, erroris redarguuntur: quo nihil alienius à mente Augustini fingi potest, utpotè qui Epist. 8. disertissimè pronuntiat, *Non nisi exitiosissimè credi posse, aliquod in libris sanctis esse mendacium*: Et Epist. 19. *Se scripturarum libris qui Canonici appellantur hunc honorem timoremque deferre didicisse, ut nullum eorum authorem scribendo aliquid erravisse, firmissimè credat.*

Cogit me importunitas Adversarij, unum adhuc Augustini locum attexere, ubi conceptissimis verbis asserit, per *omnes homines* in Apostolico testimonio, omne genus hominum intelligere nos posse: *Præceperat enim Apostolus*, inquit, [b] *ut oraretur pro singulis hominibus, & specialiter addiderat pro Regibus, & ijs qui in sublimitate sunt, qui putari poterant fastu & superbia sæculari à fidei Christianæ humilitate abhorrere. Proinde dicens: hoc enim bonum est coram salvatore nostro Deo, id est, ut etiam pro talibus oretur, Statim ut desperationem tolleret, addidit: Qui omnes homines vult salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire. Hoc quippe Deus bonum iudicavit, ut orationibus humilium dignaretur salutem præstare sublimium. Quod utique iam videmus impletum. Isto locutionis modo & Dominus est usus in Euangelio,* [c] *ubi ait Pharisæis, decimatis mentham & rutam, & omne olus. Neque enim Pharisæi, & quæcumque aliena, & omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabant. Sicut ergo hic omne olus omne olerum genus, ita & illic omnes homines omne hominum genus* INTELLIGERE POSSVMVS: *Et quocunque alio modo intelligi potest, dum tamen credere non cogamur, aliquid omnipotentem* DEVM VOLVISSE FIERI, FACTVMQVE NON ESSE, *qui sine ullis ambiguitatibus si in cælo & in terra, sicut & veritas cantat, omnia* QVÆCVMQVE VOLVIT FECIT, PROFECTO FACERE NOLVIT, QVODCVMQVE NON FECIT. Ex quibus verbis duo colligas: unum, non sine gravi injuria Augustini, Adversarium inseruisse parenthesin, *nisi & Apostolum argui velint.* Alterum, prorsus falsum esse quod superiùs præmiserat, Patres unanimi consensu, consentiente etiam Augustino, ex contextu Apostoli deducere, DEUM uti omnium sine exceptione est Deus, mediator, redemptor; ita omnium velle salutem. Augustinus enim verbis iam citatis, ex ipso Apostoli contextu, quo commendatur nobis oratio pro omnibus fundenda, expositionem suam de omni genere hominum, deducit. Eodem capite

[b] Enchirid. cap. 103

[c] Luc. 11.42.

paulò superiùs aliam expositionem de distributione commoda, ex eodem contextu deducit, dicens: *Quamvis certum sit nobis non omnes homines salvos fieri, non tamen ideo* DEBEMVS *omnipotentissimæ Dei voluntati aliquid derogare. sed ita* INTELLIGERE, *quod scriptum est: Qui vult omnes homines salvos fieri, tanquam diceretur, nullum hominem fieri salvum, nisi quem salvum fieri ipse voluerit: non quod nullus sit hominum, nisi quem salvum fieri velit; sed quod nullus fiat nisi quem velit:* ET IDEO SIT ROGANDVS VT VELIT, QVIA NECESSE EST FIERI SI VOLVERIT. DE ORANDO QVIPPE DEO AGEBAT APOSTOLVS VT HOC DICERET. Nec minor injuria Augustinò & discipulis ejus irrogatur ab adversario in cæteris illis verbis, quibus præsumptuosam parenthesin interserit; facit quippè eos omnes, Semi-Pelagianos: si enim (ut ipse contendit) Semi-Pelagiani Apostolicum testimonium non aliter ad omnes omnino homines extenderint nisi juxta alium sensum suum de gratia danda ex meritis nostris, & neganda ex demeritis; consequens est ut Augustinus ejusque discipuli Semi-Pelagianum errorem debellantes, juxta eumdem Semi-Pelagianorum sensum negaverint quidem Deum velle omnes omninò homines salvos fieri, admiserint verò Deum velle omnes homines salvos fieri, distribuendo, *homines*, commodè pro ijs qui salvantur, aut pro generibus singulorum, id est, pro omni genere hominum: hoc autem quid est aliud dicere, quam omnes quotquot salvantur, salvari Deo quidem volente, sed gratiam ex meritis humanis largiente, prout contenderunt Semi-Pelagiani? nisi enim id admittatur, quid restat nisi ut Augustinus & discipuli ejus sint obnoxij illi reprehensioni adversarij: *verùm, non ad verba, Sed ad sensum Semi-Pelagianorum qui reprehenditur, reflectere debuissent adversarij.*

Quòd verò Adversarius Lectorẽ remittat ad *Theses famosas* titulo de *Semi-Pelagianis*, frustrà facit: quia in toto illo titulo de Semi-Pelagianis ne vel apparenter ostendit dogma de gratia ex meritis humanis, & dogma de generali voluntate Dei salvandi omnes omninò homines nemine excepto, non esse distincta dogmata, & distinctim à propugnatoribus gratiæ refutata; Prosper enim in Epistola ad Augustinum adeò notanter ista duo dogmata distinguit, ut dicat, Massilienses ex occasione unius prolapsos fuisse in alterum. *In istam*, inquit, *talis gratiæ prædicationem hi, quorum contradictione offendimur, cum priùs meliora sentirent, ideò se vel maximè*

maximè contulerunt, quia si profiterentur ab eâ omnia bona merita præveniri, & ab ipsâ ut possint esse, donari; necessitate concederent, Deum secundùm propositum, & consilium voluntatis suæ, occulto iudicio, & opere manifesto, aliud vas condere in honorem, aliud in contumeliam. Hinc videas: quam veraciter dixerit Iansenius sententiam exponentem Apostolica verba, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, de voluntate generali salvandi omnes omninò quantum in se est, esse basim Massilienſium. Huic quippe basi totam molem dogmatum suorum superstruxerunt: inde enim 1°. deducebant, Deum ex parte suâ statuisse omnibus omninò dare gratiam sufficientem; 2°. ad promerandam eis illam gratiam voluisse mittere Christum qui mediante passione sua, pro omnibus omninò tolerata, omnes nemine secluso redimeret, auxiliaque sufficientia provideret; 3°. quia aliunde certò sciebant non omnes reipsa salutem consequi, discretionem salvandorum à damnandis in cardinem liberi arbitrij resolverunt, unde ulteriùs pro generali principio sustinebant, facienti quod in se est per vires naturæ Deum non denegare gratiam: Tandem cum ijs opponeretur instantia de parvulis, quorum aliqui ad Baptismum perveniunt, alij sine Baptismo expirant, eousque dementiæ progressi sunt, ut ad merita conditionatè futura, si parvuli ad ætatem adultam perventuri fuissent, recurrerint. Augustinus itaque ejusque discipuli, ut universam hanc structuram subverterent, lapidem istum fundamentalem summis viribus aggressi sunt, constantissimè asseverantes locum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non de omnibus omninò hominibus sed de ijs tantùm qui salvantur, intelligendum esse. Hac enim fundamentali columnâ semel concussâ, probè serverunt, totam machinam superstructam collapsam iri, perinde ac domus Phyliſtinorum corruit collapsis per samsonem à columnis. Non igitur per ordinem ad dogma de gratia ex meritis humanis, sed simpliciter & absolutè negabat Augustinus, Apostolicum testimonium ad omnes omninò homines extendendum esse, alioquin à fallacia petitionis principij vix videri poterit immunis. *d Iud. 16*

Melius præterea suo suorumque honori consuluisset adversarius, omninò tacendo de Thesi illa ad quam nos remittit, quam ejus memoriam refricando: non enim ignoramus quam multipliciter erratum sit in illa Thesi de Semi-Pelagianis: ut enim alia omittam, opportuniùs alibi discutienda; nimis supinè pag. 5. col. 1.

col. 1. num. 2. verba Augustini desumpta ex expositione propositionis sexagesimæ epistolæ ad Romanos, Massilienſibus tanquam ab ijs asserta, affingit. Hilarius quidem in sua epistola, verba illa (NISI QVIS CREDAT, &c.) interserit: non tamen tanquam verba Massilienſium, sed tanquam verba Augustini, quæ Massilienses in confirmationem sui dogmatis citabant; ut unicuique epistolam Hilarij legenti, ad oculum patet. Vnde ineptissimè ex verbis illis, non Massilienſium sed Augustini, deducunt authores Thesium, Massilienses sensisse, non solum gratiam certò & infallibiliter conferri elicientibus naturaliter actus moraliter honestos, sed insuper gratiam certò negari ejusmodi actus omittentibus: nam Prosper in epist. ad Augustinum disertissimè affirmat, Massilienses non negare gratiam subinde prævenire voluntates nostras. *Nec considerant* (inquit) *se gratiam Dei, quam comitem non præviam humanorum esse volunt meritorum, etiam illis voluntatibus subdere, quas* AB EA *secundum suam phantasiam non negant esse* PRÆVENTAS. Idem clarissimè patet ex Cassiano apud [e] Prosperum. Quid quod ipse Augustinus planissimè idipsum tradat lib. de Prædest. SS. cap. 1. *Pervenerunt* (inquit loquens de Massilienſibus) *etiam, ut* PRÆVENIRI VOLVNTATES HOMINVM DEI GRATIA FATEANTVR, *atque ad nullum opus bonum sive incipiendum sive perficiendum sibi quemquam sufficere posse consentiant.* Quod igitur Augustini verba ex expositione propositionum epistolæ ad Rom. pro se allegaverint Massilienses, non ideo est quod ipsi totum quod illis verbis importatur senserint, sed quia ex illis verbis, argumento à fortiori, sententiam suam deducere volebant. Optandum proinde foret ut cordatus quispiam seriò præmonuisset Authores Thesium quatenus exactius studerent discernere inter verba Augustini & Massilienſium, antequam præsumerent socios suos à crimine citati Pelagij pro Augustino, per Iansenium eis impacto, purgare. Ne forte dicatur eis, [f] *ejcè primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui.* Quâ enim fiduciâ faciem alienam lavare præsumit, qui manus suas luto spurcatas non præluit. Optimè in hujusmodi malarum causarum advocatos quadrat illa Peligni vatis admonitio:

Tu cave defendas quamvis mordebere dictis:
Causa patrocinio non bona peior erit.

[e] Lib. contra Collat. cap. 4. 9. 14. 38. 39.

[f] Matth 7. 5.

CONCLV-

CONCLVSIO.

Moliniani Molinam ſuum deſerunt; Auguſtini ſcriptis inſidiantur; Proſpero abutuntur; Maſſilienſibus imponunt; Lovanienſes Theologos ſuo pede metiuntur; in expoſitione teſtimonij Apoſtolici Pelagio & Pelagianis, non Auguſtino aut Auguſtinianis ſuffragantur; Ianſenium immoderatè repercutiunt; & & per ejus latus Auguſtinum impetunt. Quod erat oſtendendum.

II. De Chriſto pro omnibus mortuo.

NEgare videri volunt *Tridentinum Concilium*, *aut* S. *Proſperum repugnare Ianſenio, aſſerenti chriſtum pro ſolis electis mortuum, eò quòd Proſper dixerit ad capitula Gallorum cap.* 9. cùm rectiſſimè dicatur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus.. . poteſt tamen dici pro his tantùm crucifixus, quibus mors ipſius profuit &c. *pag.* 14.

RESP. Chriſtus non ſolùm pro electis de facto ſalvandis crucifixus & mortuus eſt, ſed etiam pro non ſalvandis: pro illis efficaciter; pro his verè & propriè ex ſincero affectu ſalutis eorum, ad quam obtinendam ſufficientia media morte ſuâ ijs promeritus eſt.

Hoc ſenſu, & non alio intelligi poſſunt verba Proſperi: alioqui, ut in his ipſis locis quæ adverſarij allegant, ita & in alijs, quorum Theſes meminere, ſibi ipſe apertè contradiceret: quomodo enim aliter verum eſſe poſſit, quod reſpondet ad 1. objectionem Vincentianam: *cùm rectè omnes dicantur redempti* (lytro nempe ſanguinis Chriſti pro omnibus perſoluto) *& tamen non omnes à captivitate ſint eruti, redemptionis proprietas* (hoc eſt efficacia) *haud dubiè penes illos eſt, de quibus princeps mundi miſſus eſt foras.*

Quare unà cum Tridentino Proſper repugnat Ianſenio, aſſerenti Chriſtum tantùm pro electis mortuum, & dicta Proſperi teſtimonia fruſtra allegant ejus fautores.

Tridentinum ſeſſ. 6. cap. 3. *Etſi ille pro omnibus mortuus eſt, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, ſed hi dumtaxat quibus meritum paſſionis eius communicatur.* Evidens eſt his Tridentini verbis comprehendi non ſalvandos, pro quibus Chriſtus mortuus ſit. nam

Omnes qui ſalvantur mortis Chriſti beneficium recipiunt:

Aliqui